

FLETORJA ZYRTARE E REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Botim i Qendrës së Publikimeve Zyrtare

www.legjislacionishqiptar.gov.al

Nr.124

27 nëntor

2006

P Ë R M B A J T J A

Faqe

Ligj nr.9633 datë 30.10.2006	Për ratifikimin e “Marrëveshjes “Plani i veprimeve të programit për Shqipërinë 2006-2010” ndërmjet Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë dhe Programit të Kombeve të Bashkuara për Zhvillim (PNUD)”.....	4921
Ligj nr.9634 datë 30.10.2006	Për inspektimin e punës dhe Inspektoratin Shtetëror të Punës.....	4955
Ligj nr.9635 datë 6.11.2006	Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr.7643, datë 2.12.1992 “Për Inspektoratin Sanitar Shtetëror”.....	4966
Ligj nr.9636 datë 6.11.2006	Për mbrojtjen e shëndetit nga produktet e duhanit.....	4970
Ligj nr.9637 datë 6.11.2006	Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr.8618, datë 14.6.2000 “Për telekomunikacionet në Republikën e Shqipërisë”.....	4976

LIGJ
Nr.9633, datë 30.10.2006

PËR RATIFIKIMIN E “MARRËVESHJES “PLANI I VEPRIMEVE TË PROGRAMIT PËR SHQIPËRINË 2006-2010” NDËRMJET KËSHILLIT TË MINISTRAVE TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË DHE PROGRAMIT TË KOMBEVE TË BASHKUARA PËR ZHVILLIM (PNUD)”

Në mbështetje të neneve 78, 83 pika 1 dhe 121 të Kushtetutës, me propozimin e Këshillit të Ministrave,

KUVENDI
I REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

VENDOSI:

Neni 1

Ratifikohet “Marrëveshja “Plani i veprimeve të programit për Shqipërinë 2006-2010” ndërmjet Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë dhe Programit të Kombeve të Bashkuara për Zhvillim (PNUD)”.

Neni 2

Ky ligj hyn në fuqi 15 ditë pas botimit në Fletoren Zyrtare.

Shpallur me dekretin nr.5119, datë 20.11.2006 të Presidentit të Republikës së Shqipërisë, Alfred Moisiu

Plani i veprimeve të programit për Shqipërinë 2006-2010 ndërmjet Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë dhe Programit

PNUD-i dhe Këshilli i Ministrave i Republikës së Shqipërisë kanë rënë në një marrëveshje të përbashkët në lidhje me përmbajtjen e këtij dokumenti dhe përgjegjësitë përkatëse në zbatimin e Planit të Veprimeve të Programit për Shqipërinë (PVPSH) 2006-2010.

Duke çuar me tej marrëveshjen e përbashkët dhe bashkëpunimin për zbatimin e Objektivave të Zhvillimit të Mijëvjeçarit, si dhe konventave dhe samiteve të Kombeve të Bashkuara në të cilat janë angazhuar Qeveria Shqiptare dhe PNUD-i,

Duke shfrytëzuar përvojën e fituar dhe progresin e arritur gjatë zbatimit të programit të mëparshëm të vendit (2002 deri më 2005),

Duke hyrë në një periudhë të re bashkëpunimi nga 1 janari 2006 deri më 31 dhjetor 2010,

Deklarojnë se keto përgjegjësi do të përmbushen në frymën e bashkëpunimit të ngushtë dhe bien dakort për sa më poshtë:

PJESA I. BAZA E MARRËDHËNIEVE

1.1 Këshilli i Ministrave i Republikës së Shqipërisë (të cilit në vijim do t'i referohemi si "KM") dhe Programi i Zhvillimit të Kombeve të Bashkuara (të cilit në vijim do t'i referohemi si PNUD) kanë hyrë në një marrëveshje të përbashkët e cila drejton ndihmën e PNUD-it për Shqipërinë (Marrëveshja Standarde e Ndihmës Bazë - 'MSNB') dhe që u firmos nga të dyja palët me 17 qershor 1991. Në bazë të Nenit 1, paragrafi 2 të MSNB, ndihma e PNUD-it ndaj qeverisë do t'i paraqitet KM dhe do të jepet dhe pranohet në përputhje me rezolutat dhe vendimet përkatëse e të zbatueshme të organeve kompetente të PNUD-it, si dhe në varësi të disponueshmërisë së fondeve të nevojshme nga ana e PNUD-it. Në veçanti, vendimi 2005/1 i datës 28 janar 2005 i Bordit Ekzekutiv të PNUD-it miratoi Rregulloret dhe Normat e reja Financiare dhe së bashku me to dhe përkufizimet e reja në lidhje me termit 'realizim' dhe 'zbatim', të cilat i krijojnë mundësinë PNUD-it të zbatojë tërësisht Proçedurat e reja të PVPSH 2006-2010 që rrjedhin nga nisma e thjeshtëzimit dhe harmonizimit të Grupit të Zhvillimit të KB (GZHKB).

PJESA II. ANALIZË E SITUATËS

2.1 Shqipëria ka ecur përpara përpara përpara i përket krijimit të bazave për institucione demokratike dhe ekonomi tregu. Në vitin 1998 Shqipëria miratoi Kushtetutën e re, e cila përfaqson një angazhim kolektiv për të respektuar parimet demokratike, të drejtat e njeriut, mundësitë e barabarta dhe ekonominë e tregut. Shqipëria ka identifikuar gjithashtu një Objektiv të 9-të për Zhvillimin e Mijëvjeçarit (OZHM), i cili bazohet mbi "vendosjen dhe forcimin e proçesit të mirë-qeverisjes" siç paraqitet në Raportin Kombëtar të Shqipërisë mbi OZHM-të të vitit 2004. Përveç kësaj, në vitin 2000 Shqipëria u bë anëtare e Organizatës Botërore të Tregtisë (OBT), gjë që tregon vendosmërinë e saj për të ndërtuar një ekonomi tregu të hapur dhe të integruar.

2.2 Siç vihet në dukje në Dokumentin e PVPSH 2006-2010 të PNUD-it, megjithë arritjet e bëra, varfëria në Shqipëri mbetet ende një problem i mprehtë; rritja domethënëse e të ardhurave dhe përmirësimet në disa nga treguesit e zhvillimit kanë treguar nivele të pabarabarta arritjesh. Treguesit vënë në dukje se vetëm disa zona dhe pjesë të popullsisë kanë patur përfitime. Ndërsa Raporti Kombëtar i Shqipërisë mbi OZHM i vitit 2004 vë në dukje se Shqipëria po ecën në rrugën e duhur drej arritjes së Objektivit 1, ende ka arsye të dukshme për t'u shqetësuar. Me të ardhura për frymë prej 1,740 dollarë amerikanë në vitin 2003 dhe përafërsisht një të katërtën e popullsisë me një konsum më të ulët se nivelet e varfërisë, Shqipëria mbetet një nga vendet më të varfëra në Europë. Në Shqipëri vihet re një dimension i fortë rajonal i varfërisë – me mbi 50% të popullsisë në zonat rurale dhe të largëta (sidomos në Shqipërinë veri-lindore) që jeton në varfëri¹. Varfëria paraqet gjithashtu dhe një dimension të fortë gjinor me mospërputhje domethënëse ndërmjet

¹ Raporti Kombëtar i Shqipërisë mbi OZHM-të i vitit 2004

- statusit të grave dhe burrave në tregun e punës. Ndërsa disa tregues sugjerojnë arritje në disa nga fushat kyçe të tilla si: varfëria absolute, vdekshmëria foshnjore, shëndeti i nënës, arsimimi i të rinjve dhe grave të reja, numri i ulët i të dhënave pengon kryerjen e një vlerësimi të detajuar.
- 2.3 Shqipëria është ende një demokraci e re. Shkalla e zbatimit të ligjit mbetet ende në nivele të ulta, pavarësisht nga përpjekjet për të forcuar funksionimin e sistemit gjyqësor. E lidhur ngushtë me të është dobësia e administratës publike (treguesit e efektshmërisë të së cilës mbeten në shkallë të ulët, pavarësisht nga disa përmirësime) si dhe e mekanizmave kombëtare për barazinë gjinore, të cilët duhet të institucionalizohen më tej. Ngritja e një administrate publike moderne, të pavarur dhe efikase mbetet një objektiv afat-gjatë. Siç vihet re në Vlerësimin e Përbashkët Për Vendlindjen për vitin 2004, korrupsioni në masë dhe krimi i organizuar përbëjnë një rrezik serioz për mirëqenien e vendit si dhe aftësinë e tij për të përmbushur detyrimet që kanë të bëjnë me mbrojtjen e të drejtave të njeriut.
- 2.4 Qeveria e Shqipërisë ka formuluar dhe po zbaton SKZHES (Strategjinë Kombëtare për Zhvillim Ekonomik dhe Social). Qeveria dhe Komisioni Europian kanë përfunduar Marrëveshjen e Stabilizim-Asociimit (MSA). SKZHES dhe MSA po kthehen në forume të institucioneve të interesuara për të arritur një konsensus në lidhje me përparësitë e qeverisë. Programi i Buxhetit Afat-Mesëm (PBAM) dhe buxheti kombëtar janë planifikuar në mënyrë të tillë që të mund të mbështesin financiarisht përparësitë e qeverisë, të cilat identifikohen në SKZHES dhe MSA. Sidoqoftë lidhja e përparësive të politikave me fazat e tjera të ciklit të politikave mbetet një problem kritik; përparësitë nuk janë përcaktuar siç duhet në lidhje me treguesit e matshëm dhe buxhetin si dhe nuk janë programuar, monitoruar dhe vlerësuar në mënyrën e duhur. Për më tepër, sistemet dhe kuadret e planifikimit, monitorimit dhe raportimit mbeten të shkëputura nga njëri-tjetri dhe janë ende të pabazuar mbi analizat gjinore.
- 2.5 Vitet e fundit qeveria është përballur me pengesat që vijnë nga një kuadër i fragmentuar planifikimi për zhvillimin, i cili përfshin një numër axhendash, shumë prej të cilave mbështeten nga anëtarë të ndryshëm të komunitetit të donatorëve ndërkombëtarë. Për t'iu përgjigjur kësaj situatë qeveria ka zhvilluar një Sistem Planifikimi të Integruar (SPI), i cili sjell së bashku axhendat e ndryshme brenda një kuadri efektiv dhe tërësor. Zbatimi i SPI-së duhet të përfundojë në fillim të vitit 2006. Ky sistem sjell së bashku SKZHES-në, MSA-në e mbështetur nga BE-ja si dhe OZHM-të. Brenda kuadrit të SPI-së, instrumentet e ndryshme të planifikimit janë të lidhura drejtpërdrejt me buxhetin vjetor nëpërmjet PBAM.
- 2.6 Zhvillimi i sektorit privat ka luajtur një rol kyç në ofrimin e mundësive të punësimit si dhe ofrimin e infrastrukturës kyçe, e cila është e nevojshme për zhdukjen e varfërisë, megjithëse deri më sot kjo ka qënë e një shkalle relativisht të ulët. PNUD-i ka ndërmarrë një sërë nismash në mbështetje të rritjes së sektorit privat ku përfshihen ndërmarrja e studimeve të fizibilitetit [mundësisë] në lidhje me tregtinë ndërkufitare (sidomos ndërmjet territorit të Kosovës të administruar nga KB dhe rajonit të Kukësit), ndërmarrja e një misioni formulimi për ngritjen e një inkubatori biznesi në rajonin e Fierit, dhe mbështetja për qeverinë shqiptare (në veçanti për Ministrinë e Ekonomisë Tregëtisë dhe Energjetikës) në lehtësimin dhe liberalizimin e tregtisë nëpërmjet forcimit të ligjit sipas legjislacionit ndërkombëtar të tregtisë.
- 2.7 Shqipëria ka bërë përpjekje të konsiderueshme drejt krijimit të kuadrit ligjor dhe institucioneve bazë si dhe drejt zbatimit të politikave që synojnë decentralizimin. Sidoqoftë, hapat që Shqipëria duhet të ndërmarrë përfshijnë: formulimin e decentralizimit politik, administrativ dhe fiskal në mënyrë që të përmirësohet ofrimi i shërbimeve, qeverisja si dhe të rritet shkalla e përgjegjësisë. Analiza e çështjeve kyçe dhe lidhjet e tyre të brendshme vënë në dukje nevojën për një investim më të madh në fushën e transportit, energjisë, ujit dhe kanalizimeve si dhe të rehabilitimit të infrastrukturës sociale.

- 2.8 Kushtetuta e Shqipërisë përcakton barazinë midis gruas dhe burrit, megjithatë, në realitet gratë shpesh nuk gëzojnë status të njëjtë me burrat. Siç edhe vihet në dukje në Raportin Kombëtar të Shqipërisë mbi OZHM-të të vitit 2004, ndërsa nuk paraqiten ndryshime të pazakonta në nivelet e arsimit dhe punësimit në administratën publike (në të vërtetë, në raport shkruhet se Shqipëria po ecën në rrugë të mbarë drejt arritjes së Objektivit 3), pabarazia gjinore, dhe shkollimi i grave në zonat rurale janë çështje që përbëjnë shqetësim. Për më tej dhuna kundrejt grave pranohej si një problem social i njohur në rritje. Vlerësimi i Përbashkët Për Vendin i KB i vitit 2004 vë në dukje se përpjekjet e bëra nuk kanë qënë të mjaftueshme për krijimin e një mjedisi mbrojtës për gratë, sidomos në zonat e largëta.
- 2.9 Që në fillim të viteve '90-të, Shqipëria ka bërë përpjekje të rëndësishme për të përkthyer demokratizimin dhe përfshirjen të të drejtave të minoriteteve në sistemin e saj ligjor në kuadrin e angazhimeve ndërkombëtare dhe rajonale. Popullsia Rome dhe Egjiptiane mbeten gjithësesi si pjesa më e pafavorizuar e popullsisë. Rënia e komunizmit shënoi rënien e tyre nga një mirëqënie financiare në varfëri ekstreme. Sipas dokumentit të Bankës Botërore të titulluar "Romët dhe Egjiptianët në Shqipëri", përafërsisht 80 përqind e popullsisë rome dhe egjiptiane klasifikohet si "shumë e varfër" në krahasim me 20 deri në 30 përqind të pjesës tjetër të popullsisë. Dokumenti i Bankës Botërore tregon më tej se përqindja e analfabetizmit ndër romë është 62.2 përqind dhe 23.5 përqind ndër egjiptiane, me një numër vitesh shkollorë të përfunduara respektivisht 4.02 dhe 5.05 vjet. Veç kësaj, dokumenti vë në dukje se një faktor specifik i përjashtimit është mungesa e dokumentave bazë të tilla si certifikatat e lindjeve, (martesat janë kryesisht të paregjistruara) dokumentat e identifikimit, të cilat kanë të bëjnë me ndihmën sociale që ofrohet nga shteti si dhe pasaportat. Për të përmirësuar kushtet e varfëra me të cilat përballen minoritetet e pafavorizuara, qeveria po mbështet një Strategji Kombëtare për Romët, duke krijuar struktura të veçanta qeveritare që do të garantojnë zbatimin e saj. Sidoqoftë, mungesa e kapaciteteve dhe burimeve paraqet vështirësi në arritjen e rezultateve të pritshme. "Dekada e Përfshirjes së Romëve" u ofron mundësinë institucioneve të interesuara shqiptare të përkrahin dhe njohin komunitetet rome dhe egjiptiane dhe të krijojnë mjedise të favorshme për mirëqënien e tyre ekonomike dhe sociale.
- 2.10 Shqipëria është një vend me një diversitet biologjik të pasur. Siç del në pah në Raportin Kombëtar të Shqipërisë për OZHM-të të vitit 2004, Shqipëria është në rrugë të mbarë drejt arritjes së Objektivit 7. Sidoqoftë një vëmendje më e madhe i duhet kushtuar mjedisit mbështetës. Pavarësisht se janë njohur arritje, sipërfaqja e zonave aktuale të mbrojtura mbetet e pamjaftueshme për të siguruar ruajtjen efektive të këtij burimi. Për më tej, integriteti biologjik i zonave aktualisht të mbrojtura është kompromentuar si rezultat i gjuetisë së paligjshme si dhe prerjes së paligjshme të drurëve. Në përgjithësi bihet dakort se ndotja atmosferike, sidomos në qendrat më të mëdha urbane, është një problem i rëndësishëm. Mbetjet e qëndrueshme përbëjnë gjithashtu një faktor madhor të ndotjes, sidomos në zonat urbane. Monitorimi dhe zbatimi shfaqen në një nivel të papërshtatshëm dhe ende nuk janë formuluar plane menaxhimi të detajuara. Pikat e nxehta mjedisore mbeten ende sfida më e madhe ndër faktorët e tjerë social-ekonomike. Secila prej këtyre vendndodhjeve paraqet probleme serioze, të cilat mund të sjellin rreziqe të menjëhershme për shëndetin e njerëzve dhe mjedisin.
- 2.11 Intensiteti i dhënies së ndihmës për Shqipërinë tregon tendenca në rritje që nga viti 2002 sa i përket ndihmës zyrtare të zhvillimit neto. Në vitin 2002, Shqipëria mori 309 milionë dollarë, ndërsa në vitin 2004 mori 362 milionë dollarë (OECD). Donatorët shumëpalësh janë burimi kryesor i ndihmës nga jashtë, duke ofruar rreth 65 përqind të ndihmës së përgjithshme për Shqipërinë, ku Greqia, Shtetet e Bashkuara dhe Bashkimi Europian janë tri donatorët kryesorë. BE është dhe do të mbetet një partner ndërkombëtar kritik në kontekstin e ambicieve të Shqipërisë për anëtarësim të plotë në BE.

PJESA III. BASHKËPUNIMI NË TË KALUARËN DHE MËSIMET E NXJERRA

- 3.1 Si pjesë e përgatitjes së PVPSH 2006-2010, në konsultim me qeverinë dhe partnerë të tjerë PNUD -I ndërmoi një vlerësim të detajuar të programit, i cili përfshiu: (a) një anketim të klientëve, (b) një vetë-vlerësim të përfituesve që u përqëndrua mbi përpjekjet për mobilizimin social dhe pjesëmarrjen, (c) një vlerësim të efektivitetit organizativ (d) një vlerësim të kontributit të Kuadrit të Dytë të Bashkëpunimit me Vendin mbi rezultatet e zhvillimit kombëtar, (e) dhe një vlerësim të rezultateve të programit të mjedisit, i cili përfshiu një analizë të pozicionimit strategjik dhe strategjive të partneritetit të PNUD-it. Mësimet e nxjerra nga vlerësimi i detajuar paraqiten me poshtë. Këto mësimet u morën parasysh gjatë procesit të formulimit të PVPSH 2006-2010.
- 3.2 **Operacionalizimi i OZHM-ve – Një trajtim i rëndësishëm për rritjen e efektivitetit të zhvillimit.** Një mësim i rëndësishëm ka qënë identifikimi i rolit të vlefshëm të OZHM-ve si mjet për të rritur efektivitetin e përpjekjeve të PNUD-it, qeverisë si dhe partnerëve të tjerë mbi zhvillimin. Përsa i përket procesit të operacionalizimit të OZHM-ve, PNUD-i ka mbështetur qeverinë në institucionalizimin e raportimit dhe sigurimin e pronësisë kombëtare mbi OZHM-të, si në nivel qëndror ashtu dhe në atë për vendor. OZHM-të janë bërë një pjesë e rëndësishme e jetës së shumë shqiptarëve ashtu si dhe e zyrtarëve qeveritarë. OZHM-të kanë lehtësuar zhvillimin e ndërhyrjeve dhe strategjive, të cilat tashmë janë më të orientuara drejt njerëzve si rezultat i mesazhit të thjeshtë që ato sjellin dhe natyrës së tyre afat-gjatë, duke u krijuar mundësi organeve të interesuara me interesa të ndryshme të mblidhen së bashku në një nivel më të lartë konsensusi nga ai që ekzistonte më parë. Një mësim kyç i nxjerrë është nevoja për ta mbështetur vënien në jetë të programeve me polika, në mënyrë që të garantohet arritja e synimeve.
- 3.3 **Zhvillimi në Bazë Zone.** PNUD-i do të vazhdojë të operacionalizojë programimin e Zhvillimit në Bazë Zone (ZHBZ) si rezultat i suksesit të arritur në zonën e Kukësit. Programet e ZHBZ synojnë të trajtojnë zona gjeografike të vecanta të vendit, të cilat karakterizohen nga një problem i vecantë zhvillimi, nëpërmjet një mënyre trajtimi të integruar, përfshirëse, elastike dhe me pjesëmarrjen e publikut. Në rajonin e Kukësit topografia malore krijon një kurth hapësinor varfërie. Si rezultat u formulua një kuadër ZHBZ, si një mjet zbatimi për Strategjinë Rajonale të Zhvillimit të OZHM për Kukësin, Programin aktual për Minat, Programin e Qeverisjes Për Vendin, Reformën në Mbështetje të Sektorit Social, dhe Nismën Rajonale për Zhvillim për Kukësin. Këto nisma dhe programe u sollën së bashku nëpërmjet premisave të përbashkëta, planifikimit të përbashkët të punës, dhe personelit të përbashkët si dhe përdorimit të burimeve të tjera në mbështetje të një harmonizimi më efikas dhe efektiv të projekteve. Ky koncept do të vazhdojë të përdoret dhe të shtrihet më tej si në Kukës ashtu dhe në zona të tjera të Shqipërisë, ku një mënyrë e tillë trajtimi është praktike dhe e përshtatshme.
- 3.4 **Kontributi i PNUD-it mbi Rezultatet.** Siç dhe vihet re në Vlerësimin e Programit Për Vendin, PNUD-i ka dhënë kontribut të rëndësishëm në rezultatet kombëtare të zhvillimit gjatë zbatimit të Kuadrit të dytë të Bashkëpunimit me Vendin. Kjo ka ardhur si rezultat i një kombinimi veprimesh të drejtpërdrejta në mbështetje të komunitetit në nivel vendor si dhe ndërhyrjeve më strategjike të cilat kanë për synim zhvillimin e politikave të zhvillimit, forcimin e institucioneve dhe ngritjen e kapaciteteve në nivel qëndror. Në nivel vendor PNUD-i ka dhënë kontributin e tij në rritjen e niveleve të pjesëmarrjes, rritjes së besimit si dhe garantimit të faktit që si nevojat e gruas ashtu dhe ato të burrit trajtohen në strategjitë rajonale të zhvillimit. Një gjetje tjetër e rëndësishme e dalë nga studimi është se projektet me infrastrukturë të mbështetur nga PNUD-i dhe procesi social janë të lidhura në mënyrë të komplikuar.
- 3.5 **Misioni vlerësues nxorri gjithashtu në pah një vizibilitet më të lartë të PNUD-it që nga koha e vlerësimit të programit të kaluar të vendit në vitin 2001 dhe nxorri në pah se si programi aktual është mbështetur nga ndërhyrje më të përqëndruara të kombinuara me përkrahje për OZHM,**

rezultate konkrete në terren, zhvillim të partneriteteve efektive, dhe së fundi ndërhyrje strategjike dhe efektive me anë të medias. Misioni doli gjithashtu në përfundimin se rritja e vizibilitetit është shoqëruar me rritjen e respektit për PNUD-in si organizatë, dhe vlerësimin nga shoqëria shqiptare të veprimeve që ai ndërmerr në vend.

3.6 **Kriteret e Zbatimit.** Si rezultat i suksesit dhe mësimave të nxjerra, PNUD-i do të përdorë një sërë kriteresh dhe udhëzimesh operationale standarde për të gjitha projektet, programet, dhe nismat e tjera. Këto kriteret përfshijnë:

- **Ndikimin dhe Qëndrueshmërinë.** Ndikimi i prekshëm i zhvillimit si rezultat i nismave dhe qëndrueshmëria e tyre janë kriteret kyçe për PNUD-in. Të udhëhequr nga vizioni dhe përparësitë kombëtare, duke përfituar nga përparësitë krahasuese të PNUD-it, projektet dhe programet do të përpunohen të japin rezultate cilësore, të cilat trajtojnë drejtpërdrejtë sfidat me të cilat përballlet Shqipëria. Programet do të formulohen, monitorohen dhe vlerësohen duke e pasur qëndrueshmërinë një komponent integral të punës së tyre.
- **Zhvillimin e Kapaciteteve.** Ngritja e kapaciteteve do të vazhdojë të mbetet një element thelbësor i programeve dhe projekteve të PNUD-it. Duke u bazuar në gjetjet e vetë-vlerësimit nga ana e përfituesve, programet dhe projektet do të përdorin, sipas mundësive, një mënyrë trajtimi të unifikuar në lidhje me ngritjen e kapaciteteve, duke u përqëndruar në ndikimin afatgjatë të trajnimit dhe në përpjekje të tjera për zhvillimin e kapaciteteve lidhur me efektivitetin dhe eficiencën organizative. Rezultati përfundimtar i një zhvillimi të tillë të kapaciteteve do të jetë përfundimi i pronësisë kombëtare gjatë proceseve të zhvillimit dhe sigurimi i jetëgjatësisë së rezultateve të projektit.
- **Qasje me Bazë të Drejtat e Njeriut:** Në përputhje me mandatin e KB-së për të përkrahur të drejtat e njeriut dhe duke njohur angazhimin e fortë të qeverisë për të arritur në mënyrë progresive të drejtat e mishëruara në Kushtetutën e Shqipërisë dhe konventat e traktatet e firmosura nga vendi, PNUD-i do të vazhdojë të përdorë në PVPSH 2006-2010 një mënyrë trajtimi me bazë të drejtat e njeriut. PNUD-i do ta zbatojë këtë mënyrë trajtimi në programet e tij: 1) duke ndihmuar zyrtarët qeveritarë të mbrojnë të drejtat e qytetarëve shqiptarë; 2) duke krijuar një mjedis, i cili mundëson arritjen e këtyre të drejtave; dhe 3) duke forcuar kapacitetin e qytetarëve shqiptarë për të ushtruar të drejtat e tyre.
- **Vizibilitet dhe Ndërgjegjësim.** Duke njohur rëndësinë e përpjekjeve për vizibilitet dhe ndërgjegjësim, PNUD-i në Shqipëri do të vërë në jetë një strategji komunikimi që synon një sërë institucionesh të interesuara si brenda dhe jashtë. Midis të tjerash, PNUD-i do të garantojë që kontributet nga ana e organeve të qeverisë, donatorëve dhe partnerëve zbatues si dhe të gjithë partnerëve të tjerë të vihen në dukje në çdo ngjarje publike, si dhe në materialet për shtypin dhe atë të publicitetit.
- **Njohuri nga Jashtë Vendi.** Në mbështetje të objektivit kombëtar për nxitjen e “thithjes së trurit”, PNUD-i do të kërkojë të përdorë njohuritë dhe aftësitë e të gjithë shqiptarëve jashtë vendit në të gjithë aspektet e punës së tij. PNUD-i do të nisë një projekt për të regjistruar dhe emëruar në vende pune, shqiptarë që jetojnë jashtë vendit në përputhje me nevojat e sektorit publik dhe privat si dhe botës akademike në një afat të mesëm e të gjatë, si dhe do të përdorë teknologjitë e informimit dhe komunikimit për t’u lidhur me komunitetin shqiptar jashtë atdheut.
- **Mënyra e Koordinuar e Trajtim.** Të gjitha nismat e PNUD-it do të zbatohen në koordinim me autoritetet përkatëse qeveritare, donatorët, dhe partnerët e tjerë kombëtarë dhe ndërkombëtarë. PNUD-i do të mbështesë KM-në në ndërmarrjen e një roli udhëheqës në koordinimin e nismave të zhvillimit, sidomos në përputhje me SPI-në.

PJESA IV. PROGRAMI I PROPOZUAR

- 4.1 Kuadri i Dytë i Bashkëpunimit me Vendin (2002-2005) trajtoi kalimin nga faza e krizës në stabilitet. PVPSH 2006-2010 do të çojë më tej këto themele të forta dhe do të mbështetet mbi KNZHKB (2006-2010). Kjo do të mundësojë një rritje të shkallës së ndryshimeve nëpërmjet përdorimit të mekanizmave dhe modaliteteve për të ulur peshën e mbështetjes ndërkombëtare mbi qeverinë dhe për të rritur efektivitetin e zhvillimit. Së bashku me agjensitë e tjera të KB-së, të cilat zhvillojnë aktivitetin e tyre në Shqipëri si dhe partnerët e tjerë, ndërhyrjet e PNUD-it do të kontribuojnë në një qeveri më efektive në nivel qendror dhe vendor duke zhvilluar politika dhe programe me pjesëmarrje të gjërë, të cilat do të kontribuojnë në arritjen e OZHM-ve dhe hyrjen në BE.
- 4.2 Procesi konsultativ që u përdor për të përgatitur këtë PVPSH 2006-2010 buron nga trajtimi me bazë pjesëmarrjen e publikut në përgatitjen e Vlerësimit të Përbashkët të Vendit (VPV) dhe KNZHKB. Në konsultime të gjëra me qeverinë, OJQ shqiptare dhe të huaja, institucione dhe organizata të tjera të interesuara, të cilat luajnë një rol të rëndësishëm në vend, sistemi i KB-së në Shqipëri përgatiti një VPV të dytë në vitin 2004 për të identifikuar fushat me përparësi kombëtare për një ndihmë të përbashkët për zhvillim nga KB-ja. Procesi i formulimit të VPV-së përfshiu përdorimin e shtatë Grupeve Tematike, të modeluara si grupet e punës për OZHM-të (varfëria, arsimimi, shëndeti, gjinia, mjedisi, qeverisja dhe partneriteti), të cilat janë përfshirë në përshtatjen e OZHM-ve sipas kushteve të Shqipërisë. Këto grupe tematike u zgjeruan dhe më tej me pjesëmarrjen e gjërë të përfaqësuesve të agjensive të KB-së në Shqipëri (duke përfshirë agjensi që e zhvillojnë aktivitetin e tyre në Shqipëri dhe jashtë saj), përfaqësuesve të qeverisë, shoqërisë civile, medias, rinisë si dhe të përfaqësuesve të tjerë për të siguruar lidhjen me përparësitë dhe politikat përkatëse të qeverisë dhe institucioneve apo organizatave të tjera të interesuara. Grupet tematike ofruan një analizë të OZHM-ve dhe vunë në dukje një mospërputhje për sa i përket çështjeve që kanë të bëjnë me të ardhurat, gjininë, moshën dhe hapësirën, të cilat si rezultat u përdorën si tema për t'u trajtuar nga KNZHKB. Duke u bazuar në VPV, u zhvillua një mbledhje për formulimin e KNZHKB që përfshiu një numër të gjërë institucionesh të interesuara. Sic tregohet dhe më poshtë, u identifikuan 4 përfundime të KNZHKB. Dokumenti i PNUD-it për PVPSH 2006-2010 u përpilua në përputhje me formulimin e KNZHKB-së dhe zhvilloi më tej programet në mbështetje të Përfundimeve të PVPSH 2006-2010 në veçanti, si dhe rezultatet/përfundimet e KNZHKB-së.
- 4.3 Katër përfundimet e PVPSH 2006-2010 si dhe përfundimet përkatëse të KNZHKB-së janë:
- Përfundimi 1 i PVPSH 2006-2010:** Kuadër i detajuar i planifikimit të integruar me mekanizmat ekzistuese të reagimit sipas një sistemi menaxhues që udhëhiqet nga rezultatet, si dhe qeverinë dhe administratën publike që i përdorin këto mjete në mënyrë efektive për arritjen e OZHM-së.
Përfundimi përkatës i KNZHKB-së: Një qeveri transparente dhe e përgjegjshme që zhvillon dhe zbaton politika efektive.
 - Përfundimi 2 i PVPSH 2006-2010:** Politika të zhvilluara dhe të zbatuara, të cilat mbështesin arritjen e OZHM-ve.
Përfundimi përkatës i KNZHKB-së: Një qeveri transparente dhe e përgjegjshme që zhvillon dhe zbaton politika efektive.
 - Përfundimi 3 i PVPSH 2006-2010:** Krijimi i institucioneve dhe forumeve për të mbështetur pjesëmarrjen e publikut - ku përfshihen gjithashtu të rinjtë dhe gratë - nëpërmjet të cilave publikut i jepet mundësia për të marrë pjesë aktive në formulimin e politikave dhe marrjen e vendimeve në të gjitha nivelet.

Përfundimi përkatës i KNZHKB-së: Një mjedis ekzistues, i cili mundëson pjesëmarrjen e publikut në formulimin e politikave dhe marrjen e vendimeve.

- iv). **Përfundimi 4 i PVPSH 2006-2010:** Rritja rajonale socialo-ekonomike që përforcohet nëpërmjet zbatimit të decentralizimit fiskal, zhvillimit të sektorit privat, pjesëmarrjes së komunitetit dhe shpërndarjes së përmirësuar të shërbimeve sociale.

Përfundimi përkatës i KNZHKB-së: (i) Strategji rajonale dhe vendore që zbatohen me pjesëmarrjen e plotë të komuniteteve. (ii) Rritje e shkallës së përdorimit të shërbimeve publike cilësore, të cilat ofrohen në një mënyrë efikase, transparente, të përgjegjshme dhe të barabartë.

Në vijim paraqitet një përshkrim i secilit prej Përfundimeve të Programit Për Vendin si dhe nismat e propozuara.

- 4.4 **Përfundimi 1 i PVPSH 2006-2010:** *"Kuatër i detajuar i planifikimit të integruar me mekanizmat ekzistues të reagimit sipas një sistemi menaxhues që udhëhiqet nga rezultatet dhe qeverinë e administratën publike që i përdorin këto mjete në mënyrë efektive për arritjen e OZHM-ve."* Në mbështetje të këtij përfundimi PNUD-i do të vërë një theks të veçantë mbi mbështetjen për SPI-në që është miratuar kohët e fundit. Përpjekjet kryesore do të përfshijnë çuarjen më tej të funksioneve që kanë të bëjnë me Departamentin e Koordinimit të Strategjive dhe të Donatorëve (DKSD) të ngritur kohët e fundit dhe krijimin e një sistemi funksional të informacionit për SPI-në që identifikon tregues në nivel makro dhe në nivel sektorial të lidhur këta me SKZHES-në dhe ecurinë e OZHM-ve.

Puna do të lidhet me ndihmën aktuale të PNUD-it për Institutin e Statistikave (INSTAT) me qëllimin kryesor dhënie e ndihmës në përmirësimin e kapaciteteve të INSTAT-it për vëzhgimin e arritjes së objektivave të SKZHES-së, OZHM-ve si dhe treguesve të Përfshirjes Sociale të BE-së. Përpjekje do të bëhen për të institucionalizuar bazën e të dhënave të Albinfos që mbështetet tek DevInfo e që shpresohet të jetë online deri në vitin 2006. Puna drejt ngritjes së sistemit Albinfo ka krijuar kushtet për një përmirësim të mëtejshëm të statistikave në Shqipëri. KM-ja dhe PNUD-i do të përpiqen të sigurojnë një cilësi të përmirësuar të të dhënave, dizagregimin e tyre sipas nevojave, qëndrueshmëri dhe besueshmëri, dhe veçanërisht një përdorim më të mirë të të dhënave për përpunimin e politikave dhe kryerjen e vëzhgimit të nevojshëm të procesit të zhvillimit nëpërmjet një programi të quajtur Shfrytëzimi i të Dhënave për Dialog.

Integrimi i perspektivës së barazisë gjinore në planifikimin e Qeverisë do të trajtohet gjithashtu me përparësi. Është planifikuar një bashkëpunim i ngushtë i vazhdueshëm me Komitetin për Barazi Gjinore. Në rolin e tij si kryetar i koordinimit të donatorëve për problemet e gjinisë, PNUD-i do të ndërmjetësojë gjithashtu një lidhje të ngushtë me Komitetin për Barazi Gjinore, ministrinë e linjës, autoritetet vendore dhe shoqërinë civile.

PNUD-i ka një eksperiencë të vlefshme në fushën e mbështetjes së qeverive rajonale dhe planifikimit të zhvillimit rajonal. Kjo është një fushë në të cilën PNUD-i do të ofrojë mbështetje të mëtejshme në të ardhmen si dhe ndërthurje me SPI-në dhe procesin më të gjërë të reformës në administratën publike. Veç kësaj PNUD-i do të mbështesë përpjekjet rajonale për harmonizimin e objektivave dhe treguesve të strategjive dhe raporteve rajonale me ato të SKZHES, integrimin në BE dhe OZHM-të.

Si një aktor i vendosur tashmë në pilotimin e zgjidhjeve nëpërmjet Teknologjisë së Informacionit dhe Komunikimit për Zhvillim (TIKZH) në Shqipëri, PNUD-i do të vazhdojë të mbështesë përhapjen më të gjërë të një rrjeti të qeverisë, do të vazhdojë të ofrojë shërbime dhe mjete të reja si dhe të ofrojë trajnim për agjensitë qeveritare pjesëmarrëse. Qëllimi kryesor është të vërë në zbatim një platformë të integruar elektronike të qeverisë brenda kuadrit të trajtimit "nga qeveria te qeveria" sidomos në administrimin e financave publike dhe sistemeve të tjera të menaxhimit. PNUD-i është gjithashtu i gatshëm të përkrahë përdorimin e programeve të hapura apo pa pagesë nga ana e komuniteteve, institucioneve akademike dhe qeveritare si dhe të garantojë akses të barabartë për gratë dhe burrat në këto fusha.

PNUD-i do të vazhdojë të mbështesë zhvillimin e kapaciteteve të Administratës Publike dhe të rrisë kapacitetin e përgjithshëm menaxherial si pjesë e mbështetjes së tij të përgjithshme, e cila synon një qeverisje të mirë në Shqipëri. Duke çuar më tej suksesin e projektit "Mbështetje për trajtimin e 150 menaxherëve në sektorin publik dhe ngritje e kapaciteteve të personelit të ITPA-së", PNUD-i do të nxisë përdorimin e aftësive dhe kompetencave institucionale dhe trajnuese menaxheriale të burimeve të TIPPA-së.

Në të gjitha fushat e lartpërmendura, PNUD-i do të bëjë të gjitha përpjekjet për të përdorur ekspertizën e shqiptarëve jashtë vendit. PNUD-i do t'i vijë në ndihmë qeverisë nëpërmjet krijimit të një baze të dhënash për shqiptarët që jetojnë e punojnë jashtë atdheut, të cilët kualifikohen për pjesëmarrje në nismën për "Thithjen e Trurit". Një bazë e tillë të dhënash do t'i vijë në ndihmë qeverisë dhe partnerëve të tjerë si dhe palës ofruese nëpërmjet një listë të individëve të kualifikuar. Si pjesë e kësaj baze të dhënash do të krijohet një faqe interneti ose një rrjet elektronik ndëraktiv për të lidhur Shqipërinë me diasporën shqiptare. Grupet kryesore të fokusit do të jenë: (i) studentët (identifikimi i ish-nxënësve); (ii) diaspora shkencore; dhe (iii) komuniteti i biznesit dhe grupe të tjera të interesuara. PNUD-i do të bashkëpunojë me qeverinë për të mundësuar një fond për "Thithjen e Trurit" me kontribute nga partnerët ndërkombëtarë dhe sektori privat.

4.5 Përfundimi 2 i PVPSH 2006-2010: *"Zhvillim dhe zbatim politikash që mbështesin arritjen e OZHM-ve."*

PNUD-i do të mbështesë KM-në, si pjesë e ndihmës së tij për zbatimin e SPI-së, në zhvillimin e një SKZHES-je të bazuar në OZHM-të dhe të lidhur me procesin e integritetit në BE. PNUD-i do të ndihmojë KM-në në zhvillimin e synimeve ambicioze për 2015 brenda kuadrit të vizionit afatgjatë (2030) si dhe do të kombinojë procesin e formulimit të vizionit me përcaktimin e një numri të ri synimesh ambicioze kombëtare të zhvillimit për vitin 2015. Më në vecanti, PNUD-i do ta mbështesë procesin duke ndarë eksperiencën e tij në fushat e metodologjisë së vlerësimit të nevojave të OZHM-ve dhe të harmonizimit të treguesve dhe objektivave si dhe të strategjive kombëtare dhe rajonale të zhvillimit në përputhje me planet për integrim në BE. Ekipi i KB-së në Shqipëri do të luajë gjithashtu një rol kyç në ofrimin e informacionit teknik për strategjitë përkatëse sektoriale dhe ndërsektoriale. Në të njëjtën kohë sistemi i KB-së dhe në veçanti agjensitë e specializuara do të kontribuojnë gjithashtu në këtë proces në bazë të mandateve dhe kompetencave të tyre specifike.

PNUD-i do të vazhdojë të mbështesë KM-në drejt një qeverisje të mirë në trajtimin e çështjeve të ekonomisë informale. Posaçërisht, PNUD-i do ta përqëndrojë ndihmesën e vet drejt studimeve diagnostikuese të sektorit informal dhe këshillimit politik të nivelit të lartë.

Programi i Liberalizimit të Tregtisë, që nisi në qershor 2004, e ka ndihmuar qeverinë për rritjen e aftësive të saj për të vënë në zbatim marrëveshjet që kanë të bëjnë me OBT-në, integrimin në BE si dhe Marrëveshjet Rajonale të Tregtisë së Lirë. PNUD-i do të vazhdojë të ofrojë asistencë praktike për Ministrinë e Ekonomisë Tregëtisë dhe Energjetikës, për të identifikuar investitorë me vlerë të lartë në Itali dhe Gjermani. Ai do të mbështesë gjithashtu zhvillimin e aftësive dhe programeve në mbështetje të sektorit privat në mënyrë që të modernizohen procedurat e eksportit. PNUD-i do të vazhdojë të bashkëpunojë gjithashtu me Departamentin e Politikave të Ministrisë së Ekonomisë Tregëtisë dhe Energjetikës (METE) në fusha të tilla si Programi për Zëvendësimin e Importeve dhe Financat për Eksportin.

Sa i përket potencialit tregtar dhe eksportues, projekti i Ndihmës në Tregtinë e Bagëtisë (NTB) do të zgjerohet, bazuar në ndihmën e mëparshme që PNUD-i ka afruar në kuadrin e projektit për Forcimin e Marketingut të Bagëtive të Imta. Projekti i NTB-së do të ndihmojë institucionet dhe prodhuesit e sektorit të tregtimit të bagëtisë për të përmirësuar standartet e sigurisë dhe cilësinë e prodhimeve shqiptare. Aktivitetet që do të ndërmerren në këtë drejtim përfshijnë krijimin e një Shoqate shqiptare të Tregtimit të Bagëtisë, ngritjen e sistemit të të dhënave për prejardhjen e

produkteve të mishit dhe sistemit të etiketimit të tyre, si dhe futjen e normave dhe standarteve të BE-së për certifikimin e prodhimit.

PNUD-i do të vazhdojë të mbështesë qeverinë Shqiptare në zbatimin e konventave kryesore (KDB, KKBLKSH, KKKBNK) për të siguruar qëndrueshmëri mjedisore. Një vëmendje e veçantë do t'i kushtohet rritjes së efektshmërisë së angazhimeve ndaj konventave në planet kombëtare të veprimit dhe strategjitë ekzistuese dhe të planifikuara. Mbështetja e vazhdueshme për Vetë-vlerësimin e Kapacitetit Kombëtar kundrejt konventave kryesore do t'i krijojë mundësi vendit të identifikojë boshllëqet në zbatimin e konventave mjedisore dhe të zgjerojnë më tej mbështetjen e Fondit Global Mjedisor (FGM) për Shqipërinë.

Nëpërmjet fondeve të siguruara nga FGM-ja, PNUD-i do të mbështesë përpjekjet kombëtare për të luftuar rreziqet e ardhura si pasojë e ndryshimit të temperaturës. Kjo do të arrihet nëpërmjet përkrahjes për efikasitet të përmirësuar të energjisë në sistemet e ngrohjes dhe furnizimit me ujë dhe rritjes së shkallës së përdorimit të burimeve të ripërtëritshme të energjisë. Mbështetja për ngritjen e kapaciteteve kombëtare për t'iu përshtatur dhe përgjigjur ndikimeve që vijnë si pasojë e ndryshimit të klimës do të ofrohet si pjesë e mbështetjes për përgatitjen e Komunikimit të Dytë Kombëtar ndaj KKKBNK-ve. Do të punohet gjithashtu drejt ngritjes së kapaciteteve për përgatitjen dhe zbatimin e Planit Kombëtar të Veprimit për Luftën ndaj Shkretimit dhe Degradimit të Tokave si në nivel kombëtar ashtu dhe në atë vendor. PNUD-i do të ndihmojë Qeverinë Shqiptare në finalizimin e planit të saj kombëtar të veprimit si dhe do të mobilizojë fonde nga FGM-ja për të ngritur kapacitete kombëtare të cilat do të zbatohen dhe raportojnë mbi angazhimet ndaj KKBLKSH-së.

Duke çuar më tej suksesin e arritur me FGM-në, PNUD-i do të vazhdojë të mbështesë përpjekjet kombëtare dhe rajonale për mbrojtjen e burimeve të rëndësishme të diversitetit biologjik. Kjo do të arrihet nëpërmjet përkrahjes së menaxhimit të integruar të tokave të lagështa dhe menaxhimit të rezervuarëve të ujit. Duke patur parasysh rëndësinë e pyjeve, ruajtjen e biodiversitetit dhe zbutjen e ndikimeve të ndryshimit të klimës, PNUD-i do të mbështesë gjithashtu përpjekjet e vendit për ripyllëzim. Këto ndërhyrje do të forcojnë kapacitetet institucionale dhe njerëzore në nivel qendror dhe vendor për të zhvilluar dhe zbatuar në vend trajtime të pranueshme të menaxhimit të burimeve natyrore, të cilat do të garantojnë ruajtjen e biodiversitetit dhe ekosistemit në tërësi. PNUD-i do t'i vijë në ndihmë qeverisë në trajtimin e problemeve të përhapura të Ndotësve Organikë të Qëndrueshëm (NOQ) si dhe të pikave të nxehta mjedisore. Inventari i vazhdueshëm kombëtar i NOQ-it do t'i krijojë mundësinë vendit të zhvillojë një Plan Zbatimi Kombëtar për mbajtjen nën kontroll të NOQ-it.

Duke çuar më tej fushat e lartpërmendura të aktivitetit dhe duke e njohur ruajtjen dhe mbrojtjen e mjedisit si një faktor kritik për rritjen ekonomike nëpërmjet turizmit, PNUD-i do t'i vijë në ndihmë qeverisë në formulimin dhe zbatimin e zhvillimit kulturor dhe atë me bazë natyrore. Ky zhvillim mbështet strategjinë e vendit për zhvillimin e turizmit mbi të cilin qëndrueshmëria dhe rritja e shkallës së ndërgjegjësimit në lidhje me çështjet mjedisore luajnë një rol të rëndësishëm.

Përpjekjet e PNUD-it do të përqëndrohen në përfshirjen në mënyrë efektive të çështjeve që kanë të bëjnë me gjininë në axhendën kombëtare të zhvillimit dhe formulimit të legjislacionit kombëtar më të ndjeshëm ndaj çështjeve gjinore. PNUD-i do të mbështesë qeverinë në zbatimin e Konventës për Zhdukjen e të Gjitha Llojeve të Diskriminimit ndaj Grave (KZHDG) dhe Platformës së Veprimit të Pekinit si dhe të ligjit shqiptar mbi barazinë gjinore. Mbështetja nga Komiteti për Barazi Gjinore do të përqëndrohet mbi ngritjen e strukturave të qëndrueshme për zbatimin e ligjit mbi barazinë gjinore, mbi një vizibilitet më të lartë dhe kapacitet të përforcuar të komitetit për të mbështetur qeverinë në analizat gjinore, integrimin dhe përkrahjen e forcimit të mundësive sociale, ekonomike dhe politike për gratë.

Do të vazhdojnë më tej aktivitetet për ngritjen e kapaciteteve në mbështetje të ministrive të linjës si dhe pushtetit vendor për integrimin gjinor gjatë procesit të formulimit të politikave si një mjet për arritjen e OZHM-ve. PNUD-i do të mbështesë edukimin mbi barazinë gjinore, studimet e besueshme mbi politikën, përkrahjen mbi bazë faktesh si dhe rritjen e shkallës së informimit në këtë fushë.

Në mbështetje të nismës “Dekada e Përfshirjes së Romëve”, PNUD-i do të përkrahë integrimin e çështjeve që kanë të bëjnë me minoritetet në axhendën e zhvillimit rajonal dhe kombëtar dhe brenda mundësive do të ofrojë mbështetje për strukturat qeveritare, të cilat janë përgjegjëse për çështjet e minoriteteve dhe zbatimin e Strategjisë Kombëtare për Romët. Do të bëhen gjithashtu përpjekje për të organizuar aktivitete të veçanta për ngritjen e kapaciteteve, të cilat do t’u garantojnë organeve qeveritare mundësinë për të përkrahur, planifikuar dhe të cuar më tej të drejtat e komunitetit.

- 4.6 **Përfundimi 3 i PVPSH 2006-2010:** *“Krijimi i institucioneve dhe forumeve për të mbështetur pjesëmarrjen e publikut - ku përfshihen gjithashtu të rinjtë dhe gratë - nëpërmjet të cilave publikut i jepet mundësia për të marrë pjesë aktive në formulimin e politikave dhe marrjen e vendimeve në të gjitha nivelet”.* PNUD-i do të vazhdojë të japë kontributin e tij në zhvillimin e kapaciteteve, vecanërisht në fushën e pjesëmarrjes së publikut në formulimin e politikave dhe procesin e vendim-marrjes në të gjitha nivelet (vendore, rajonale dhe kombëtare). Këto përpjekje do të synojnë OJQ-të, organizatat e shoqërisë civile, organizatat me bazë komuniteti, grupet e të rinjve dhe grave, median dhe pushtetin vendor. Kjo është një fushë relativisht e re e zhvillimit të tre kapaciteteve që u krijon njerëzve mundësinë për të qënë qytetare aktivë, por që gjithashtu nxit qeverinë në nivelin vendor, rajonal dhe qendror për të qënë transparente dhe e përgjegjshme; në të njëjtën kohë këto përpjekje për zhvillimin e kapaciteteve krijojnë një mjedis, i cili i krijon mundësinë publikut për të shprehur shqetësimet e tij dhe për t’u përfshirë në planet e zhvillimit.

Një vlerësim i nevojave për përmirësimin e kapaciteteve do të ndërmerret për OJQ-të, OSHC-të dhe organizatat me bazë në komunitet në mënyrë që të trajtohen më mirë nevojat e tyre për të mësuar dhe për të trajtuar boshllëqet lidhur me konceptet e zhvillimit dhe monitorimit. Vlerësimi i kapaciteteve do të përqëndrohet si në nivelin organizativ (në përputhje me mandatin e organizatës), ashtu edhe në nivelin individual (në përputhje me nevojat specifike të individit). Përveç vlerësimit të aftësive, do të kryhet edhe monitorimi i progresit në zhvillimin e aftësive dhe pjesëmarrjen qytetare; do të përcaktohen tregues që do të masin ndikimin dhe rolin e publikut në hartimin e politikave sociale në përputhje me nevojat dhe përparësitë e komunitetit.

PNUD-i do të japë kontributin e tij në ngritjen e institucioneve dhe forumeve, të cilat do të mbështesin një pjesëmarrje të publikut dhe do të garantojnë përfshirjen e gjithanshme të grave, të të rinjve dhe grupeve të pafavorizuara të minoriteteve. PNUD-i do të vazhdojë të përkrahë kapacitetet e OSHC-ve për të ngritur rrjete dhe koalicione përfshirëse në nivel vendor, rajonal, dhe qendror, të cilat mund të ndikojnë në mënyrë efektive mbi procesin e formulimit të politikave dhe që do të mundësojnë arritjen e OZHM-ve.

Media do të vazhdojë të mbetet pjesë e synimeve të projekteve të ndryshme të Programit të ri të PNUD-it për vendin, duke qënë një mjet i rëndësishëm në komunikimin për zhvillim, një mjet kyç për debat e përkrahje dhe duke luajtur një rol të pazëvendësueshëm në luftën kundër varfërisë. Shoqëria shqiptare vazhdon të mbetet një shoqëri e politizuar dhe e polarizuar me çështje që kanë të bëjnë me politikën, e cila mbizotëron në debatin e mediave. Një mbulim më profesional i çështjeve sociale do të përmirësojë debatin në vënd dhe do ta drejtojë atë drejt problemeve sociale aktuale me të cilat përballlet shoqëria. Duke patur parasysh sa më sipër, PNUD-i do t’i kushtojë një vëmendje të veçantë trajnimit të medias si në kryeqytet ashtu dhe rajonet e tjera të Shqipërisë për një raportim të

përgjegjshëm të zhvillimit njerëzor, të të drejtave të njeriut, çështjeve të minoritetit, barazisë gjinore si dhe për një gazetari që është në kërkim të përgjigjeve. Më tej, parimet e përgjegjësisë sociale të përbashkëta do të mbrohen në një diskutim me forume të ndryshme të mediave kombëtare, në mënyrë që të rritet shkalla e tyre e të kuptuarit të problemeve si dhe shkalla e raportimit profesional të tyre. Këto trajnime do të kenë objektiva specifike të tilla si: ngritjen e shkallës së ndërgjegjësimit të medias në lidhje me raportimin qytetar, duke trajtuar më shpesh dhe më gjerësisht problemet me të cilat përballen komunitetet në nivel vendor; rritjen e masës së mbulimit të problemeve sociale nga mediat në nivel vendor, nëpërmjet trajnimit të gazetarëve; informimin më të mirë të publikut në lidhje me programin e OZHM-ve në vend; ndikimin mbi politikë-bërësit për kthimin e OZHM-ve në një përparësi për strategjitë rajonale dhe kombëtare të zhvillimit.

Mënyra të reja trajtimi do të përdoren në përpjekjet e përgjithshme për të rritur shkallën e pjesëmarrjes së publikut, ndërtimin e aftësive të tyre për t'u përfshirë në procesin e vendim-marrjes si dhe në përpunimin e aftësive krijuese menaxhuese tek drejtuesit e komuniteteve, aktivistët e shoqërisë civile, anëtarët e OJQ-ve dhe zyrtarë të pushtetit vendor. Në këtë mënyrë ata do të bëhen drejtues të aftë për të përballuar sfidat e reja të zhvillimit në komunitetet e tyre dhe do të çojnë më tej rritjen e shkallës së bashkëpunimit në nivel vendor, në mënyrë që axhenda e zhvillimit të përfshijë pushtetin vendor, shoqërinë civile dhe komunitetin e biznesit dhe të gjithë partnerët që kontribuojnë në arritjen e qëllimeve të përbashkëta.

PNUD-i do të përkrahë format e reja të dialogut ndërmjet shoqërisë civile dhe qeverisë qëndrore dhe vendore me qëllim që të rrisë shkallën e përgjegjshmërisë dhe të transparencës së pushtetit vendor si dhe të përkrahë monitorimin pjesëmarrës të zbatimit të SKZHES-së dhe strategjive rajonale. Rritja e shkallës së disponueshmërisë dhe cilësisë së të dhënave do të përkrahët brenda kuadrit të programit "Shfrytëzim i të Dhënave për Dialog", i cili do të përdorë teknologjitë e informacionit për të bërë të mundur një pjesëmarrje më efektive dhe më të informuar.

Ky element do të mbështetet mbi mësimet e nxjerra nga tre ndërhyrjet e mëparshme: (i) krijimi i Qendrave të Aksesit të Publikut (QAP) (ii) përpjekjet e vazhdueshme për të krijuar një version vendor të DevInfos (të quajtur AlbInfo) për INSTAT-in dhe autoritetet e tjera qëndrore dhe vendore, dhe (iii) përkrahja e përpjekjeve të përgjithshme për të bërë të mundur ndarjen dhe shkëmbimin më të mirë të të dhënave dhe informacionit ndërmjet qeverisë dhe publikut të gjërë, nëpërmjet një infrastrukture të fortë elektronike (GovNet) si dhe sistemeve të informacionit dhe aplikimeve.

PNUD-i do të vazhdojë t'i japë shtysë përdorimit të TIK-ut si një mjet për rritjen e pjesëmarrjes së qytetarëve në formulimin e politikave, monitorimin dhe vlerësimin, dhe proceset e tjera të zhvillimit në nivel vendor dhe qëndror. Aksesit i barabartë për gratë, të rinjtë dhe komunitetet rurale do të përkrahët si aspekti bazë për pjesëmarrjen nëpërmjet TIK. Më tej, lehtësirat e TIK-ut do të përdoren për të nxitur planifikimin e burimeve, për të krijuar një rrjet njohurish mbi zhvillimin e administratave vendore dhe për të përmirësuar aftësitë teknike të autoriteteve për të përdorur TIK-un si për veprimtari efektive të brendshme ashtu dhe për komunikim me qytetarët, komunitetin donator ndërkombëtar dhe atë të biznesit. Një rrjet i tillë do të rrisë kapacitetet e institucioneve të përfshira në proces për të krijuar mundësi për një pjesëmarrje më efektive në procesin e qeverisjes. Rritja e transparencës në nivel vendor do të mbështesë përpjekjet në shkallë më të gjërë nga ana e qeverisë për të luftuar korrupsionin dhe veprimtaritë e jashtëligjshme.

Përveç kësaj, PNUD-i do të përdorë bazën e ekspertizës dhe njohurive të TIK-ut në përparësinë e tij për të pajisur shkollat fillore dhe të mesme në Shqipëri me lidhje interneti, duke garantuar kështu që të rinjtë të përfitojnë aftësitë e nevojshme TIK për të marrë pjesë në proceset politike. Objektiva plotësuese në mbështetje të këtij qëllimi

përfshijnë: i) trajnimin e mësuesve; ii) zhvillimin e programit mësimor; iii) prezantimin e Sistemit të Menaxhimit të Informacionit në Arsim (SMIA) në sistemin arsimor publik; (iv) kompjuterizimin e shkollave. Është rënë dakort ndërmjet KM-së dhe PNUD-it që shkollat do të përdoren si teleqendra/Qendra të Aksesit Publik (QAP) për komunat dhe nismat do të zbatohen si bashkëpunime ndërmjet institucioneve arsimore, qeverisë, forumeve akademike, biznesit, shoqërisë civile, medias dhe donatorëve. PNUD-i do të vazhdojë të ofrojë mbështetje për zbatimin e masterplanit qeveritar në bashkëpunim me aktorët e tjerë të interesuar dhe publikun. Të gjitha përpjekjet e përmendura më sipër do të lidhen me aktivitetet dhe nismat e mobilizimit shoqëror në mbështetje të një përgjegjshmërie më të lartë nga ana e qeverisë në programet e ndërmarra.

Do të bëhen përpjekje të veçanta për të mbështetur arsimin qytetar dhe nxitjen e vullnetarizmit. Këto përpjekje do të lidhen me aktivitetet dhe nismat e mobilizimit shoqëror në mbështetje të një përgjegjshmërie më të lartë nga ana e qeverisë në programet e ndërmarra. Duke e njohur vullnetarizmin si një element të rëndësishëm në qeverisjen efektive dhe zhvillimin e suksesshëm social dhe ekonomik, PNUD-i do të mbështesë proceset e decentralizimit, të cilat nxisin qeverisjen vendore me pjesëmarrjen e publikut dhe u krijojnë mundësi komuniteteve, nëpërmjet përfshirjes në një numër të madh nismash për një qeverisje të mirë. Në ndërthurje me këtë, do të vihet një theks mbi forcimin e pushtetit vendor duke mundësuar pjesëmarrjen e komunitetit, duke ngritur kapacitetin e qeverive në nivel bashkie, rrethi dhe krahine dhe duke forcuar shoqërinë civile nëpërmjet ndihmës ndaj organizatave vendore dhe grupeve të synuara të tilla si: gratë dhe të rinjtë. Duke njohur rolin që të rinjtë luajnë mbi zhvillimin në shoqëritë ku ata jetojnë dhe nevojën për ta shfrytëzuar këtë potencial, PNUD-i dhe programi i tij i Vullnetarëve [të KB-së] do të studiojnë mënyrat në të cilat të rinjtë mund të mobilizohen dhe të përfshihen në aktivitete në nivel komuniteti, rajonal dhe kombëtar, duke nxitur dhe duke çuar më tej kulturën e vullnetarizmit.

- 4.7 **Përfundimi 4 i PVPSH 2006-2010:** *“Përmirësimi në rajon i rritjes socialo-ekonomike nëpërmjet decentralizimit fiskal, zhvillimit të sektorit privat, pjesëmarrjes së komunitetit dhe shpërndarjes së përmirësuar të shërbimeve publike”.* PNUD-i do të vazhdojë dhe do të rrisë më tej mbështetjen dhe ndihmën e tij në fushën e reformës së decentralizimit dhe forcimit të qeverisjes vendore, duke u bazuar në suksesin dhe rezultatet e ciklit të programeve të mëparshme dhe, veçanërisht, në pozicionin udhëheqës që ka fituar nëpërmjet programeve të Qeverisjes Vendore, Mbështetjes në Sektorin e Sigurisë, Aksionit për Minat dhe pranisë së gjërë gjeografike në vend.

Në fushën e reformës së decentralizimit dhe mbështetjes së qeverisjes vendore, PNUD-i do të çojë më tej dhe do të forcojë suksesin e Programit ekzistues për Qeverisjen Vendore (PQV). PQV-ja do të vazhdojë të përqëndrojë ndërhyrjet në të gjitha nivelet e qeverisjes, të cilat ndikojnë në zhvillimin vendor – të cilat variojnë nga niveli qendror në nivel vendor dhe nga bashkitë në komuna, e gërshetuar kjo me një nxitje të fuqishme të bashkëpunimit midis organizmave të mësipërme administrative me shoqërinë civile në nivel vendor, sektorin privat dhe vetë komunitetet. PNUD-i do të përkrahë sidomos një mjedis që mundëson rritjen e zhvillimit rajonal, i cili përputhet dhe reflekton përparësitë për Vendlin, dhe që është gjithashtu në përputhje me SKZHES-në dhe OZHM-të si dhe politikat dhe instrumentet e zhvillimit rajonal të BE-së. PQV-ja do të ofrojë mbështetje të drejtpërdrejtë në zhvillimin e ekonomive vendore dhe infrastrukturën sociale brënda kuadrit të nxitjes së zbatimit të Strategjisë Rajonale për Zhvillim, duke përfshirë aktivitete që synojnë të sigurojnë shpërndarjen e shërbimeve bazë dhe lehtësimin e zhvillimit të SME-ve, nismat ndërkufitare dhe inkubatorët e biznesit. Theksi do të vihet mbi ekonominë

vendore dhe infrastrukturën sociale që trajtojnë pabarazinë gjinore dhe nevojat e vecanta të grave dhe të rinjve në këto fusha. Ky proces do ta përgatisë vendin dhe pushtetin vendor për maksimalizimin e përfitimeve dhe mundësive të krijuara nga fondet rajonale strukturale të ardhshme të BE-së, të cilat do të mundësohen në kuadrin e Marrëveshjes së Stabilizimit dhe Asociimit.

PQV-ja do të vazhdojë gjithashtu të funksionojë si një program ombrellë për një spektër të gjërë aktivitetesh të tjera që kanë të bëjnë me zhvillimin rajonal dhe vendor. Fusha e interesit të PQV – së variojnë nga zhvillimi apo ruajtja e traditës kulturore, mjedisi, nismat ekonomike vendore për zhvillim deri tek forcimi i sektorit privat vendas dhe përfaqësimi dhe pjesëmarrja e komunitetit në zhvillimin e politikave dhe në nxitjen e barazisë gjinore. Një theks i mëtejshëm do të vihet mbi nismën për të zhvilluar infrastrukturën dhe planifikimin në zonat që janë më shumë të populluara nga minoritetet rome dhe egjiptiane.

Një vëmendje dhe mbështetje e veçantë do t'i jepet ngritjes së kapaciteteve në nivel rajonal, bashkie dhe komune duke theksuar në veçanti forcimin e kapaciteteve të menaxhimit financiar të këshillave rajonale, paralelisht me zhvillimin e aftësive, njohurive dhe kapaciteteve që i vijnë në ndihmë pushtetit vendor për të vendosur përparësitë, planifikuar, menaxhuar dhe mbikëqyrur zhvillimin në një mënyrë efikase dhe përfshirëse. Këto mekanizma do të përpiqen të përkrahin një qëndrim të bashkuar të donatorëve të ndryshëm dhe organizatave të tjera që mbështesin përpjekje të ngjashme në vend, me qëllim harmonizimin dhe uljen e kostove të transaksioneve për përfituesit. PNUD-i do të vazhdojë të mbështesë gjithashtu pushtetin vendor në integrimin gjinor në strategjitë e zhvillimit rajonal, planet dhe raportet në nivel komune dhe bashkie, nëpërmjet zhvillimit të kapaciteteve dhe mbështetjes praktike.

Në fushën e Reformës së Sigurisë, PNUD-i do të vazhdojë të mbështesë policinë shqiptare në nivel qëndror dhe atë në nivel vendor si dhe komunitetet vendore në prefekturat e përzgjedhura të vendit për përkrahjen e parimeve të ruajtjes së sigurisë në bazë komuniteti, do të mbështesë bashkëpunimin ndërmjet policisë në nivel vendor dhe komuniteteve, një imazh të përmirësuar të policisë dhe shërbimeve ndaj publikut me qëllimin që të mundësojë parandalimin e krimit dhe zgjidhjen e konfliktit si dhe të forcojë kohezionin social dhe besimin e publikut tek institucionet shtetërore. Një mbështetje e veçantë do të jepet për përmirësimin e mjediseve ku ushtron aktivitetin e saj policia dhe projektet e komunitetit që kanë të bëjnë me krijimin e një mjedisi më të sigurtë, aktivitetet për të lehtësuar trajnime të veçanta për policinë dhe institucionalizimin e një dialogu ndërmjet policisë dhe studentëve në sistemin e arsimit në të gjitha fushat e programeve. Mbështetje do t'i jepet edhe krijimit të partneriteteve duke angazhuar grupet e komuniteteve për zgjidhjen e problemeve dhe policinë në trajtimin e dhunës në familje.

Në fushën e Aksionit të Minave, PNUD-i është plotësisht i angazhuar dhe i përgatitur që të vazhdojë të japë një ndihmë të përgjithshme në vend për të pastruar zonën veri-lindore nga minat dhe municioni i pashpërthyer (MP) i mbetur nga konflikti në Kosovë i vitit 1999. PNUD-i ka krijuar një pozicion të fuqishëm udhëheqës në këtë fushë dhe në bashkëpunim dhe koordinim të ngushtë me autoritetet qeveritare dhe komunitetin ndërkombëtar, jep një ndihmë të drejtpërdrejtë për ngritjen e kapacitetit kombëtar të zyrës së Aksionit kundër Minave dhe zbatimin e Planit Kombëtar të Veprimeve për Aksionin kundër Minave.

Në këtë kuadër, ndihma e PNUD-it gjatë ciklit të ri të programit do të përqendrohet në fushat kryesore të mëposhtme: (i) ndihma për pastrimin e zonave që janë prekur shumë apo në masë mesatare me synimin që ky objektivi të përmbushet deri në fund të vitit 2006 si dhe të punohet në zonat që janë pak të prekura deri në fund të vitit 2009, (ii) krijimi i Kapacitetit Kombëtar të Pastrimit brenda fundit të vitit 2006 në mënyrë që ky i fundit të marrë përgjegjësinë për pastrimin e minave në vend nga viti 2007 e tutje, (iii) përgatitja e terrenit dhe kalimi i strukturës së AKM tek qeveria, strukturë e cila do të bëhet pjesë e administratës publike që nga fillimi i vitit 2007, (iv)

koordinimi i aktiviteteve për Edukimin mbi Rrezikun nga Minat në terren dhe ndihma ndaj autoriteteve kombëtare përkatëse – në bashkëpunim me UNICEF – duke përfshirë temën e ndërjegjësimit ndaj minave/armëve në programet shkollore që do të përshtaten në mënyrë progresive në të gjithë vendin, dhe (v) forcimi i kapacitetit kombëtar për Ndihmën ndaj Viktimave deri në fund të vitit 2006 në mënyrë që ky i fundit t'u japë ndihmë mjekësore, fizike, sociale dhe ekonomike të mbijetuarve nga aksidentet e minave/municionit të pashpërthyer dhe familjeve të tyre – në veçanti grave të cilat kanë përgjegjësi më të mëdha për mbajtjen e familjeve si rezultat i plagosjeve apo vdekjes së anëtarëve meshkuj të familjes.

Pjesa V. STRATEGJIA E PARTNERITETIT

- 5.1 Për t'u siguruar që PVPSH 2006-2010 është i sinkronizuar me programet e partnerëve të tjerë që punojnë për zhvillimin dhe për t'u siguruar që ekzistojnë burime të mjaftueshme për zbatim, PNUD-i do ta vërë në jetë PVPSH 2006-2010 nën drejtimin e KM-së dhe mbi bazë të një strategjie partneriteti gjithëpërfshirëse që synon t'u jap shtysë vlerave dhe kapaciteteve njerëzore, financiare dhe teknike.
- 5.2 Partneri kryesor strategjik i PNUD-it - si agjensia e Kombeve të Bashkuara për Zhvillim - do të jetë KM-ja. PNUD-i do të punojë gjithashtu në bashkëpunim të ngushtë me agjencitë e tjera të KB-së, organizatat, institucionet, fondacionet, misionet si dhe kompanitë që janë angazhuar në objektivat që janë parashtruar në KNZHKB-në si dhe në zbatimin efikas të PVPSH 2006-2010.
- 5.3 Duke përdorur pozicionin e tij unik, si një organizatë elastike dhe e paanshme, që mbulon gjithë vendin dhe që është konsekuente me mandatin e saj për të mbështetur përpjekjet bashkëpunuese, PNUD-i do të vazhdojë të përforcojë dhe të zgjerojë bashkëpunimet sociale duke ndihmuar në krijimin e lidhjeve ndërmjet qeverisë dhe shoqërisë civile si dhe do të përkrahë bashkëpunimin me bizneset e mëdha kombëtare dhe ndërkombëtare duke u bazuar mbi parimet e përgjegjësisë sociale dhe partneritetit midis publikut dhe sektorit privat.
- 5.4 PNUD-i do të vazhdojë të përdorë teknika të reja për të nxitur partneritetet në mënyrë që të garantojë që të gjithë partnerët gëzojnë mundësinë e dialogut dhe ndërveprimit me PNUD-in dhe aktorët e tjerë. Do të përdoren metodologji të ndryshme në lidhje me pjesëmarrjen dhe këto do të zgjerohen në nivel vendor aty ku ekziston mundësia.
- 5.5 Strategjia e Partneritetit të PNUD-it, për vitet 2006-2010 do të zhvillohet më tej për të qartësuar rolin e partnerëve në programe dhe projekte të ndryshme. Llojet e organizatave me të cilat PNUD-i do të hyjë në partneritet dhe roli i tyre i përgjithshëm në këto partneritete janë paraqitur më poshte:
 - i) **Qeveria Shqiptare.** Kjo përfshin ministrinë dhe departamentet e qeverisë, komitetet, komisionet dhe këshillat, organizatat legislative dhe ekzekutive si dhe gjykatën. Ne veçanti, PNUD-i do të punojë nga afër me KM-në, METE-n, Ministrinë e Punës, Çështjeve Sociale dhe Shanseve të Barabarta, Ministrinë e Punëve të Jashtme, Ministrinë e Brendshme, Ministrinë e Punëve Publike, Transportit dhe Telekomunikacioneve, Ministrinë e Financave, Ministrinë e Mjedisit, Pyjeve dhe Administrimit të Ujrave, Ministrinë e Bujqësisë, Ushqimit dhe Mbrojtjes së Konsumatorëve, Ministrinë e Turizmit, Kulturës, Rinisë dhe Sporteve, Ministrinë e Arsimit dhe Shkencës, Ministrinë e Mbrojtjes, Ministrinë e Integritetit, Zyrën e Presidentit si dhe Parlamentin, përsa i përket drejtimit të përgjithshëm të programit të PNUD-it. Roli i përgjithshëm i organeve të qeverisë qëndron në ofrimin e lidhësive si dhe kontributeve në natyrë apo në para për të mbështetur programin e PNUD-it si dhe bashkëpunimin me PNUD-in për të zbatuar projekte specifike dhe për të monitoruar dhe vlerësuar efikasitetin e këtyre projekteve.
 - ii). **Agjensitë Donatore.** Këto [agjensi] mund të përfshijnë donatorë dypalesh, donatorë shumëpalesh, fonde globale në besim-marrje, fondacione, etj. Tek donatorët dypalesh mund të

përfshihen vende që kanë mbështetur punën e PNUD-it në Shqipëri në të kaluarën, si Italia, Suedia, Norvegjia, Austria dhe Holanda, ose donatorë jo-tradicionale që po shfaqen së fundi si Republika Çeke, Slovakia dhe anëtarë të BE-së, të cilët sapo janë anëtarësuar. Tek donatorët shumëpalësh mund të përfshihen Banka Botërore dhe Bashkimi Europian. Do të krijohen partneritete me këta donatorë për të arritur objektiva të përbashkëta; gjithashtu, kanalizimi i burimeve nëpërmjet PNUD-it do të mbështesë përpjekjet për një përdorim më efikas dhe të harmonizuar të ndihmës. Fondet globale në besim-marrje mund të përfshijnë Fondin Global për Mjedisin, Protokollin e Fondeve të Garancisë të Montrealit, ose fondet tematike në besim-marrje (të tilla si ato për Gjininë, Qeverisjen Demokratike, etj.). Fondet në besim-marrje do të jenë ndër instrumentat kyçe në dhënien e burimeve financiare për programet e propozuara.

iii). **Shoqëria Civile.** Organizatat e shoqërisë civile mund të përfshijnë organizata joqeveritare ndërkombëtare, kombëtare apo vendore, shoqata profesionale, unione të punës, sindikata pune, fondacione, etj. PNUD-i do të forcojë partneritetin me organizatat e shoqërisë civile duke përfshirë këtu organizatat joqeveritare, rrjetet dhe forumet e grave. Në disa raste, organizatat e shoqërisë civile do të zbatojnë projekte të PNUD-it. Diaspora shqiptare mbetet një grup kyç që do të angazhohet më tej në programet e PNUD-it, me synim mobilizimin e burimeve për nisma brenda vendit. Një vëmendje e veçantë do t'i kushtohet krijimit të lidhjeve me organizata të cilat mbështesin apo merren në mënyrë të drejtpërdrejtë me minoritetet e pafavorizuara.

iv). **Agjensitë dhe Fondi i KB-së.** Në një përpjekje për të punuar në një mënyrë shumë më të harmonizuar si një familje e KB-së, PNUD-i do të punojë ngushtësisht me Fondin e Kombeve të Bashkuara për Fëmijët (UNICEF), Fondin e Kombeve të Bashkuara për Popullsinë (UNFPA), Organizatën Botërore të Shëndetit (ËHO), Organizatën Botërore të Punës (ILO), Vullnetarët e Kombeve të Bashkuara (VKB), Sekretariatit e Lartë të Kombeve të Bashkuara për Refugjatët (UNHCR), Programin e Përbashkët të Kombeve të Bashkuara për HIV/AIDS (UNAIDS), Programin e Kombeve të Bashkuara për Mjedisin (UNEP), Organizatën e Kombeve të Bashkuara për Shkencën, Arsimin dhe Kulturën (UNESCO), Fondin e Zhvillimit të Kombeve të Bashkuara për Gratë (UNIFEM), Zyrën e Kombeve të Bashkuara për Drogën dhe Krimin (UNODC), dhe Organizatën Ndërkombëtare të Migracionit (IOM). Ajo që synohet është që agjensitë e KB-ve të punojnë në partneritet me PNUD-in për të zbatuar dhe/ose bashkëfinancuar projekte të përbashkëta të KB-së dhe PNUD-it. Takimet strategjike të përbashkëta (TSP) do të sigurojnë gjithashtu që rezultatet e PVPSH 2006-2010 po kontribuojnë në rezultatet e KNZHKB-së. Për më tepër, TSP do të luajnë rolin e forumeve mbikqyrëse periodike dhe rishikuese të PVPSH 2006-2010.

v) **Media.** Media përfshin si gazetat e vendit ashtu edhe ato të huaja, stacionet e radiove dhe televizioneve, revistat dhe faqet e internetit. Në të gjitha fushat PNUD-i do të bashkëpunojë me median në vend dhe jashtë vendit, në mënyrë që të sigurojë shpërndarjen maksimale të mesazheve të PNUD-it; kjo do të arrihet nëpërmjet dhënies së rregullt të komunikatave për shtyp, nëpërmjet konferencave të shtypit, shpërndarjes së materialeve për informimin e publikut, nëpërmjet udhëtimeve të shtypit, si dhe duke dhënë intervista kurdo që të jetë e mundur. Theksi do të vihet gjithashtu mbi forcimin e kapacitetit të medias, për t'u dhënë atyre mundësinë për të kontribuar në mënyrë efektive në procesin e zhvillimit kombëtar.

vi) **Spektori Privat.** Spektori privat përfshin kompani shumëkombëshe dhe vendase që prodhojnë të mira materiale dhe ofrojnë shërbime për publikun në Shqipëri. Të marra së bashku, këto kompani do të jenë mjeti më i rëndësishëm për rritjen ekonomike në këtë ekonomi tranzicioni. PNUD-i do të nxisë një ndërgjegjësim më të madh social dhe një përgjegjësi më të madhe sociale brenda komuniteteve të biznesit. Në disa raste, PNUD-i do të nënkontrakttojë firma private të sektorit privat për zbatuar projektet e tij ose për të ofruar shërbimet e tyre këshillimore apo pajisjet e tyre. Në raste të tjera, veçanërisht në rastin e korporatave shumëkombëshe, të cilat

zbatojnë programe të shërbimeve publike, PNUD-i do të zhvillojë programe të përbashkëta për të përmbushur objektivat e përbashkëta mbi të cilat është rënë dakort.

vii) **Akademia.** Akademia përbëhet nga universitetet ndërkombëtare dhe kombëtare, institutet kerkimore, institutet studimore, etj. Meqënëse baza për një këshillim të mirë është kërkimi [i thellë], PNUD-i do të angazhojë organizata të tilla për të garantuar kërkime dhe analiza të një cilësie të lartë në lidhje me çështjet që kanë të bëjnë me zhvillimin e Shqipërisë. Për më tepër, PNUi do ta përdorë sektorin e akademisë për shpërndarjen e leksioneve që kanë të bëjnë me zhvillimin njerëzor të qëndrueshëm dhe barazinë gjinore, nëpërmjet ngritjes së institucioneve që do të ofrojnë këto leksione.

Pjesa VI. MENAXHIMI I PROGRAMIT

- 6.1 PNUD-i do të vazhdojë të përdorë Zbatimin e Drejtpërdrejtë (ZD) si një vegël për manaxhimin dhe zbatimin e programit. Përpjekje do të bëhen për të prezantuar Zbatimin në Shkallë Kombëtare (ZSHK), nëpërmjet ndërhyrjeve të reformes së administratës publike dhe përmirësimit të përgjithshëm të situatës së qeverisjes në Shqipëri. PNUD-i do të bashkëpunojë ngushtë me KM-në, pushtetin vendor, shoqërinë civile, donatorët dhe grupet e tjera të interesuara, për të siguruar pronësi dhe qëndrueshmëri të ndërhyrjeve së programit. Planet Vjetore të Punes (PVP) dhe/ose dokumentat e projektit përshkruajnë rezultatet specifike që duhet të arrihen. Ky plan do të përbëjë marreveshjen baze ndërmjet PNUD-it dhe partnerëve në lidhje me përdorimin e burimeve.
- 6.2 Programi i PNUD-it do të mbështesë zbatimin e Deklaratës së Parisit dhe Deklaratave të tjera në mbështetje të një efikasiteti të ndihmës. Programi do të mbështesë një lidhje më të mirë të ndihmës së tij dhe ndihmës së partnerëve të tij ndërkombëtarë me përparësitë kombëtare. Ai do të bëjë përpjekje më të mëdha për të përmirësuar harmonizimin me partnerët e tij dhe me strukturat e qeverisë, dhe për të siguruar pronësi kombëtare efikase të ndërhyrjeve të tij. PNUD-i do të vazhdojë të punojë me Sekretariatit Teknik të Donatorëve për të mbështetur qeverinë në zbatimin e Sistemit të Planifikimit të Integruar (SPI), i cili do të lehtësojë mënyrat e tilla të trajtimit.
- 6.3 Programi PVPSH 2006-2010 çon më tej parimet e reformës së Kombeve të Bashkuara, veçanërisht thjeshtëzimin dhe harmonizimin, duke vepruar në bazë të instrumentave të harmonizuara të programimit të vendit të tilla si: PVPSH 2006-2010, Plani Vjetor i Punes (PVP), dhe/ose dokumenta të projektit. PNUD-i dhe partneret e tij do të përdorin brenda mundësive, numrin minimal të dokumentave të kërkuara, PVPSH 2006-2010 dhe PVP dhe /ose dokumente të projektit, për të zbatuar nismat programatike.
- 6.4 Atlas (softëare i programit dhe mbështetjes së veprimeve të PNUD-it) ndihmon në zhvillimin e aktiviteteve në kohe si dhe në monitorimin efikas financiar për të menaxhuar projektet dhe programin e PNUD-it.
- 6.5 Në rastin e projekteve me Zbatim Kombëtar (ZK) duhen repsektuar dispozitat 6.5 deri në 6.11. PNUD-i mund të bëjë transferta në para (cash) për aktivitetet e detajuara në PVP dhe/ose në dokumentat e projektit - për projektet për Zbatimin në Shkallë Kombëtare (ZSHK), duke përdorur mënyrat e mëposhtme:
 - (i). Trasferim i parave (cash) drejtpërdrejtë tek Partneri Zbatues (ose tek institucioni kombëtar perkates, i cili që do t'ia kalojë fondet Partnerit Zbatues në mënyrë të shpejtë).
 - a). Përpara se të fillojë veprimtaria (transferime të drejtpërdrejta të parave), ose
 - b). Mbasi të jenë përfunduar aktivitetet (rimbursim);
 - (ii). Pagesë e drejtpërdrejtë tek shitesit apo palet e treta për të mbuluar detyrime që kanë ardhur nga Partneri Zbatues mbi baze të kërkesave të firmosura nga zyrtaret e caktuar të partnerëve zbatues.

- (iii) Pagesa te drejtperdrejta shitesve apo paleve te treta per detyrime qe kane ardhur nga agjensite e KB ne mbeshtetje te aktiviteve te rena dakort me partneret zbatues.
- 6.6 Transfertat e drejtperdrejta te parave (cash) duhet te jene kerkuar dhe leshuar per periudha te zbatimit te programit ZSHK qe nuk i kalojne 3 muajt. Rimbursimet e shpenzimeve te autorizuar me pare duhet te kerkohen dhe te leshohen kater here ne vit ose pas permbushjes se aktiviteve. PNUD-i nuk eshte i detyruar te rimbursoj shpenzime bera nga partneri zbatues mbi shumatat e autorizuar.
- 6.7 Pas perfundimit se cdo lloj aktiviteti, cdo lloj bilanci i fondeve do te riprogramohet bazuar mbi marreveshjet e perbashketa ndermjet Partnerit Zbatues dhe PNUD-it ose do te kthehen vlerat monetare.
- 6.8 Menytrat e pagesave cash, masa e rimbursimeve, qellimi dhe shpeshtesia e veprimeve te ZSHK per projektet PVP do te varen nga perfundimet e nje rishikimi te kapacitetit te menaxhimit publik financiar ne rastin kur partneri zbatues eshte qeveria, dhe te nje vleresimi te kapacitetit te menaxhimit financiar te partnereve zbatues qe jane te ndryshem nga agjensite e Kombeve te Bashkuara. Nje konsulent i kualifikuar, i tille si nje firme auditimi publike, e perzgjedhur nga PNUD-i do te beje kete vleresim, ne te cilin do te marre pjese edhe Partneri Zbatues.
- 6.9 Menytrat e transferimit te parave (cash), masa e rimbursimeve, si dhe qellimi dhe shpeshtesia e veprimeve siguruese, mund te rishikohen gjate zbatimit te programit, ne baze te perfundimeve te mbikqyrjes se programit, mbikqyrjes se shpenzimeve dhe raporteve si dhe auditimeve.
- 6.10 Nen kete program, auditoret do te organizohen si nje pjese integrale e nje menaxhimi te shendoshe financiar dhe administrativ dhe pjese integrale e kuadrit te pergjegjshmerise se PNUD-it. Gjetjet/Vezhgitet e auditimit do te perdoren se bashku me monitorimin, vleresimin dhe raporte te tjera per te permiresuar vazhdimisht cilesine e aktiviteve dhe cilesine e menaxhimit.
- 6.11 Rezultatet e vleresimit te kapaciteteve te Partnereve Zbatues do te perdoren per te formuluar vendimet mbi transferimet e burimeve. Perpjekjet per te mobilizuar burimet do te rriten per te mbeshtetur Kuadrin e Rezultateve dhe Burimeve (KRB) dhe per te siguruar qendrushmeri te programit. Per te plotesuar financimin kryesor dhe per te rritur ndikimin e programeve te tij, PNUD-i do te kerkoje financime paralele, ndarje te koston dhe burimeve ne natyre me qeverine, donatoret dhe partneret e sektorit privat. Do te behet nje pune aktive dhe do te zbatohet nje strategji per komunikimin per permiresimin e komunikimit me partneret financues. Partneritete te tjera (te reja) do te kerkohen nepermjet nje koordinimi me te mire me aktivitetet e Fondeve Globale Tematike te Besim-marries te PNUD-it, Dokumentit te Programit Rajonal (DPR) per Evropen dhe BSHP-ne, dhe Fondit Global per Mjedisin (FGM). Eshte perfshire nje qellim ambicioz per mobilizimin e burimeve duke u bazuar bazuar ne suksesin ne rritje te Zyres se Vendit ne mobilizimin e burimeve nga sektori privat. ZV-te gjithashtu planifikon te perdore mjete dhe menyra te reja per te zgjeruar punen e saj ne kete fushe. Gjate vitit 2006 ne bashkepunim te ngushte me KM-ne dhe me partnere vendas dhe nderkombetare do te zhvillohet nje strategji me e detajuar per mobilizimin e burimeve qe reflekton gjithashtu nje marredhenie te re me sektorin privat. Perpjekje do te behen ne mbeshtetje te Projektit te Mijevjecarit, Konsensusit te Monterrey-t dhe Deklarates se Romes mbi harmonizimin dhe koston e reduktuar te transaksioneve per te ndihmuar vendet donatore te permbushin detyrimet e tyre. Do te studiohen masa te reja te tilla si bashkimi i fondeve te ndihmes teknike si dhe do te respektohen ngushtesisht eksperienat e rajoneve dhe vendeve te tjera.

Pjesa VII. MONITORIMI DHE VLERESIMI

- 7.1 Ne mbështetje të axhendes së KB-së për reforme globale dhe si pjesë e përpjekjeve në vazhdim për të harmonizuar dhe thjeshtezuar përpjekjet e KB-së në nivel vendi, Monitorimi dhe Vlerësimi (M&V) i PVPSH 2006-2010 do të bëhet në përputhje me rezultatet e matricës së KNZHKB-së dhe planit të monitorimit dhe vlerësimit. Në bashkëpunim me KM-në dhe partnerët e tjerë PNUD-it do të jenë përgjegjës për vendosjen e mekanizmave dhe mjeteve dhe për rishikimin e nevojshëm të M&V, në mënyrë që të sigurohet një Monitorim dhe Vlerësim i vazhdueshëm i PVPSH 2006-2010, duke siguruar përdorimin efikas të burimeve të programit si dhe përgjegjësinë, transparencën dhe integritetin. Partnerët zbatues do të paraqesin raporte periodike mbi ecurinë, arritjet dhe rezultatet e projekteve të tyre, duke vënë në pah sfidat me të cilat janë përballur si dhe raporte mbi përdorimin e burimeve sic është rënë dakort në PVP-në dhe/ose dokumentat e projektit. Në masën me të mundshme raportimi do të bëhet në përputhje me procedurat dhe i harmonizuar me agjensitë e KB-së.
- 7.2 Menaxhimi në baza rezultatesh do të shërbejë si bazë për programin e PNUD-it gjatë ciklit të ardhshëm. Përpjekje do të bëhen për të forcuar orientimin e rezultatit të ZV vecanerisht në fushat e ndihmës së bute ku vlerësimi efikas i rezultateve është më i vështirë. Monitorimi dhe vlerësimi i programit do të jetë pjesë integrale e programit të vendit. Përparesi do t'u jepet vlerësimeve tematike/rezultateve të programeve kryesore të PNUD-it në bashkëpunim me agjensitë dhe partnerët e tjerë të KB, duke patur parasysh masën në të cilën programet trajtojnë pabarazime gjinore dhe rajonale si dhe çështjet e minoriteteve. Si pjesë e kësaj strategjie për të theksuar pronesinë kombëtare të bashkëpunimit të PNUD-it, do të zbatohen gjithashtu mekanizma të reja dhe me të forta për monitorimin dhe vlerësimin e programit. Do të krijohet një mekanizëm vjetor rishikues, i cili do të përfshijë partnerët ndërkombëtarë, qeverinë dhe shoqërinë civile, për të rishikuar aktivitetet dhe për të vlerësuar ecurinë e programit të vendit si një i tere, drejt rezultateve të identifikuar në Kuadrin e Burimeve dhe Rezultateve. Për më tepër, ZV-te do të punojë për të forcuar kapacitetet kombëtare për monitorimin e ecurisë së Shqipërisë drejt arritjeve të OZHM-së. Si pjesë e strategjisë për Integritimin Gjinor, dhe në kuadrin e raportit të KNZHKB-së, PNUD-i do të përcaktojë dhe do të përdorë për secilin projekt një paketë treguesish që janë të bazuar mbi çështjet gjinore.
- 7.3 Raporti i përbashkët i SKZHI/OZHM dhe Raportet mbi Zhvillimin Njerezor Kombëtar do të shërbejnë si mjetet kryesore për raportimin mbi veprimtarinë e KNZHKB-së, të plotësuar nga Raporti Vjetor dhe Plani i Punës së Koordinatorit të Përhershëm.
- 7.4 PNUD-i do të mbështesë përpjekjet e ndërmarrë të KM-së me partnerët donatore për të monitoruar dhe vlerësuar zbatimin e Deklaratave të Parisit dhe të Romës për ndihmën me efikasë si dhe të seksioneve perkatese të Deklaratës së Monterrey dhe Zhvillimit Financiar.
- 7.5 Në projektet ZSHK-së partnerët zbatues do të bashkëpunojnë me PNUD-in për të monitoruar të gjitha veprimtaritë e mbështetura nga transferi i parave dhe për të lehtësuar aksesin në dokumentat perkatese të fondeve dhe personeli përgjegjës për administrimin e parave të dhëna nga PNUD-i. Për këtë arsye, partnerët zbatues do të ndjekin kërkesat e mëposhtme:
- i). Rishikime periodike në vend dhe kontrole në vend të dokumentave financiare të tyre nga PNUD-i ose përfaqësuesit e tij,
 - ii). Monitorim programatik i aktivitetëve që ndjekin standardet dhe udhëzimet e PNUD-it për vizitat dhe monitorimin në terren.
 - iii). Auditime/kontrole speciale dhe të planifikuara. Në bashkëpunim me agjensitë e tjera të KB-së (atje ku është e nevojshme; dhe në konsultim me ministrinë koordinuese nëse kjo është pjesë e Modalitetit të Realizimit Kombëtar), PNUD-i do të përcaktojë një plan auditimi vjetor, duke i dhënë përparësi auditimeve të partnerëve zbatues, të cilëve u janë dhënë ndihma të mëdha në

para (cash) nga PNUD-i dhe auditimi i atyre partnereve zbatues kapaciteti i menaxhimit financiar te te cileve kerkon nje forcim.

- 7.6 Per te lehtesuar aktivitetet e sigurimit, partneret zbatues dhe PNUD-i do te bien dakort te perdorin nje program monitorimi dhe mjete kontrollit financiar qe te lejojne shkembimin e te dhenave dhe analizave.
- 7.7 Auditimet do te porositen nga PNUD-i dhe do te kryhen nga sherbime private te auditimit.
- 7.8 Vleresimi dhe auditimi i partnereve zbatues joqeveritare do te kryhet ne perputhje me politikat dhe procedurat e PNUD-it.

Pjes VIII. ANGAZHIMET E PNUD-it

- 8.1 PNUD-i i do te garantoje nje lidhje logjike ndermjet PVPSH 2006-2010/PVP, matrices se rezultateve te KNZHKB-ve dhe OZHM-ve, duke perfshire raportimin e monitorimit dhe vleresimit. Pergjegjesite e PNUD-it, KM-se dhe partnereve zbatues do te theksohen nepermjet rishikimeve vjetore dhe raportimit mbi ecurine.
- 8.2 Me kerkesen e KM-se, PNUD-i do te ofroje sherbimet e meposhtme mbeshetese per aktivitetet ne ndihme te PVPSH 2006-2010:
 - i) Identifikim dhe ndihme ne dhe/ose rekrutimin e personelit te projektit dhe programit; prokurim te mallrave dhe sherbimeve ne perputhje me rregullat, normat, politikat dhe procedurat e PNUD-it;
 - ii). Identifikim dhe lehtesim te aktiviteve te trajnimit, duke perfshire bursa studimi dhe udhetime studimore;
 - iii) Akses ne sistemin global te informacionit te menaxhuar nga PNUD-i, ne rrjetin e sistemit te informacionit te specializuar te zyrate te PNUD-it ne vend, duke perfshire konsulente te radhes dhe ofrues te sherbimeve per zhvillim;
 - iv) Akses ne mbeshetjen e dhene nga rrjeti i agjensive te specializuara, fondeve dhe programeve te KB-se.
- 8.3 Persa i perket rregullave standarte te PNUD-it, ky i do te beje perpjekje rigoroze per te zbuluar dhe luftuar mashtrimet brenda programeve dhe projekteve te tij. Vete-auditime, auditime nga jashte, procedura te standartizuara per prokurimet, kontraktimi dhe punesimi si dhe praktika te tjera do te vazhdojne te perdoren per te siguruar nje integritet me te larte te punes se PNUD-it.
- 8.4 PNUD-i angazhon Burime te Rregullta qe shkojne ne shumen prej 7 milione USD\$ gjate zhvillimit te Programit Per Vendin, 2006-2010, ne varesi te disponueshmerise se fondeve .
- 8.5 PNUD-i angazhohet te mobilizoj 37 milione USD\$ gjate zhvillimit te PVPSH 2006-2010, ne varesi te interesit te donatoreve.

Si fondet e zakonshme ashtu dhe fondet nga burimet e tjera jane fonde te perftuara ekskluzivisht ne pergjigje te kerkeseve per emergjenca.

Pjesa IX. ANGAZHIMET E KM-se

- 9.1 KM-ja do te pranoje angazhimet e saj ne perputhje me dispozitat e Marreveshjes Standarte te Ndhimes Baze (MSNB) te 17 qeshorit 1991. KM-ja do te zbatoje dispozitat e Konventes per Privilegjet dhe Imunitetin e Agjensive te KB ndaj vlerave, fondeve dhe pronave te PNUD-it dhe ndaj zyrtareve dhe konsulenteve te tij. Per me teper, KM-ja do t'i ofroje PNUD-it dhe zyrtareve te tij si dhe personelit qe kryen sherbime ne emer te PNUD-it, privilegjet, imunitetin dhe lehtesite qe jane parashikuar ne MSNB-te.
- 9.2 Ne perputhje me MSNB e firmosur nga Qeveria Shqiptare dhe PNUD-i, KM-ja do te marre masat e duhura administrative per shlyerjen ose rikthimin e cdo tarife apo takse per t'u paguar. Me tej

KM-ja do të vazhdojë të ofrojë njoftime të menjehershme në lidhje me çdo dhe të ndryshimet në rregullat e TVSH-se të zbatueshme mbi agjensitë e KB-se që punojnë në Shqipëri.

- 9.3 Si një kontribut për programin, do të nënshkruhen marrëveshje për ndarjen e kostos me KM-ne. KM-ja do të vazhdojë të ndajë koston e projekteve të Fondit Global të Mjedisit (FGM) dhe do të kërkojë të mbështetë këto nismat e reja prioritare (Lufta kundër Ekonomisë Informale, Teknologjia e Informacionit dhe Komunikimit për Shkollat, Nisma për Thithjen e Trurit, Mjedisit dhe Turizmit) sipas Memorandumit të Mirekuptimit të firmosur ndërmjet qeverisë shqiptare dhe PNUD-it më 19 tetor 2005; do të vazhdojnë të studiohen dhe mundësi të tjera të ndarjes së kostos. KM-ja angazhon gjithashtu burime jofinanciare për të mbështetur zbatimin e PVPSH 2006-2010 duke përfshirë (por jo të kufizuar vetëm në) sa më poshtë: përdorimin e zyrrave dhe mjediseve të punës si dhe ekspertizën e punonjësve civilë.
- 9.4 PNUD-i angazhohet të mbështetë KM-ne në përpjekjet e saj për të mbledhur fondet e kërkuara për të përmbushur nevojat financiare të PVPSH 2006-2010.
- 9.5 Në rastin e ndarjes së kostos nëpërmjet PVPSH 2006-2010, nënë e mëposhtme janë të zbatueshme:
- i). Nëse pagesa bëhet në një valutë të ndryshme nga dollari amerikan, vlera e saj do të përcaktohet duke zbatuar kursin operues të shkëmbimit të KB-se në fuqi në datën që bëhet pagesa. Në rast ndryshimi të kursit operues të shkëmbimit përpara përdorimit të plotë nga PNUD-i të pagesës, vlera e bilancit të fondeve ende të papërdorura do të përshtatet në varesi të ndryshimit në atë kohë do të rregullohet siç duhet. Nëse në një rast të tillë, regjistrohet një humbje në vlerën e bilancit të fondit, PNUD-i do të njoftojë KM-ne në mënyrë që të përcaktohet nëse KM-ja mund të ofrojë ndonjë financim të mëtejshëm. Në rast se një financim i mëtejshëm nuk është i mundur, ndihma që i jepet PVPSH 2006-2010 mund të ulët, pezullohet apo ndërpritet nga PNUD-i.
 - ii). PNUD-i do të pranojë dhe administrojë pagesat në përputhje me rregulloret, normat dhe direktivat e PNUD.
 - iii). Të gjitha llogaritë financiare dhe deklaratat financiare do të shprehen në dollare amerikane.
 - iv). Nëse priten apo vërehen rritje të paparashikuara në shpenzime apo angazhime (për shkak të inflacionit, luhatjeve të kursit të këmbimit apo rastesive të pa parashikuara), PNUD-i do t'i paraqesë KM-se në kohë një vlerësim shtesë, i cili do të pasqyrojë financimet që do të nevojiten mëtej. KM-ja do të përpikët të sigurojë fondet shtesë të kërkuara.
 - v). Nëse pagesat nuk janë marrë në përputhje me afatet e përcaktuara për pagesat, ose nëse financimi shtesë i kërkuar në përputhje me paragrafin iv më sipër nuk është dhënë nga KM-ja apo nga burime të tjera, ndihma që është parashikuar t'i jepet PVPSH 2006-2010 sipas kesaj marrëveshjeje mund të ulët, pezullohet, apo ndërpritet nga PNUD-i.
 - vi). Çdo interes të ardhurash nga kontributi do t'i kreditohet llogarise bankare të PNUD-it, dhe do të përdoret në përputhje me procedurat e përcaktuara të PNUD-it.
 - vii). Në përputhje me vendimet dhe direktivat e Bordit Ekzekutiv të PNUD-it të pasqyruara në Politikën mbi Rigjenerimin e Kostos nga Burime të Tjera, Kontributi do t'i nënshtrohet rigjenerimit të kostos nga PNUD-i për dy kategori të vecanta të kostos që kanë të bëjnë me ofrimin e shërbimeve mbështetëse, të quajtura:
 - a). Kosto jo të drejtperdrejta të shkaktuara nga Zyra Qendrore e PNUD-it dhe strukturat e Zyres për Vendin gjatë ofrimit të shërbimeve në Mbështetje të Menaxhimit të Përgjithshëm (MMP). Për të mbuluar këto shpenzime të MMP-se, kontributi do t'i ngarkohet një tarifë jo më të ulët se 5%.
 - b). Kosto direkte për zbatimin e shërbimeve mbështetëse (ZSHM) të ofruara nga PNUD-i dhe/ose nga një ent zbatues ose partner zbatues. Për sa kohë që këto janë të lidhura qartazi me projektin/programin specifik, këto shpenzime janë përfshirë në buxhetin e projektit ndaj një zeri

perkates te buxhetit dhe, ne rastin e sherbimeve transferuese te identifikuara qarte, i faturohen projektit/programit ne perputhje me interesat standarte te sherbimeve.

Totali i shumave te buxhetuara per PVPSH 2006-2010, se bashku me kostot e perlllogaritura te rimbursimit te sherbimeve perkatese mbeshetese, nuk do te tejkaloje shumen e burimeve te disponueshme ne PVPSH 2006-2010 sipas kesaj marreveshjeje.

viii). Pronesia e pajisjeve, mjeteve dhe pasurive te tjera te financuara nga kontributi do te mbetet ne PNUD. Ceshtjet qe kane te bejne me transferimin e pronesise nga PNUD-i do te percaktohen ne perputhje me politikat dhe procedurat perkatese te PNUD-it.

ix). Kontributi do t'i nenshtrohet ne menyre ekskluzive procedurave te auditimit te brendshem dhe te jashtem te percaktuara ne rregulloret financiare, rregullat dhe direktivat e PNUD-it.

- 9.6 PNUD-i dhe KM-ja jane te angazhuar qe te organizojne rishikime te herepashershme te programit, takime te perbashketa strategjike per planifikim, dhe atje ku shikohet e arsyeshme, koordinim te grupeve partnere sektoriale dhe tematike te zhvillimit, per te lehtesuar pjesemarrjen e donatoreve, shoqerise civile, sektorit privat dhe agjensive te KB-se. Per me teper , PNUD-i do te lehtesoj vizita te herepashershme monitorimi nga zyrtare te caktuar per te monitoruar, per t'u takuar me perfituesit, per te vleresuar ecurine dhe per te vleresuar ndikimin e perdorimit te burimeve te programit. KM-ja do t'i ofroje PNUD-it ne kohe informacion per cdo ndryshim ne politika apo legjislacion qe mund te behet gjate zbatimit te PVPSH 2006-2010 qe mund te ndikojne mbi bashkepunimin.
- 9.7 Nje raport standard i Autorizimit te Fondeve dhe Deshmise se Shpenzimeve (AFDSH), qe do te pasqyroje linjat e aktivitetit te PVP dhe/ose dokumente te projektit, do te perdoret nga partneret zbatues per projektet ZBK per te kerkuar dhenien [leshimin] e fondeve ose per te siguruar marreveshjen qe PNUD-i do te rimbursoj ose do te paguaje drejtperdrejt per shpenzimet e planifikuara. Partneret Zbatues do te perdorin AFDSH per te raportuar mbi perdorimin e parave te marra. Partneret Zbatues duhet te percaktojne zyrtarin/zyrtaret e percaktuar te autorizuar per te ofruar detaje mbi llogarite bankare, per te kerkuar dhe deshmuar perdorimin e parave. AFDSH do te certifikohet nga zyrtari/zyrtaret e emeruar te partnereve zyrtare.
- 9.8 Parate (cash) te transferuara tek partneri zbatues duhet te shpenzohen per qellim aktiviteti, sic eshte rene dakort ne vetem ne PVP dhe/ose ne dokumentet e projektit.
- 9.9 Parate e marra nga qeveria dhe partneret zbatues qe jane OJQ-te vendase do te perdoren ne perputhje me rregullat, politikat dhe procedurat kombetare te percaktuara, te cilat jane ne perputhje me standardet ndërkombëtare, veçanërisht për të siguruar që raportet mbi përdorimin e plotë të të gjithë parave të marra të dorëzohen PNUD-it brenda një afati gjashtë mujor pas marrjes së fondeve. Në rastin kur rregullat, politikat dhe procedurat kombëtare nuk janë në perputhje me standardet ndërkombëtare, rregullat, politikat dhe procedurat e agjensive të KB-së do të zbatohen në këtë rast.
- 9.10 Në rastin kur partnerë zbatues janë OJQ-të ndërkombëtare dhe Organizata Ndërkombëtare Qeveritare, paratë e marra do të përdoren në perputhje me standartet ndërkombëtare, veçanërisht për t'u siguruar se paratë janë shpenzuar për aktivitetet e rëna dakort në PVP dhe/ose në dokumentet e projektit, dhe për të siguruar që raportet mbi përdorimin e plotë të të gjithë parave të marra të dorëzohen PNUD-it brenda një afati gjashtë mujor pas marrjes së fondeve.
- 9.11 Për të lehtesuar auditimet e planifikuara dhe te vecanta, secili prej partnereve zbatues qe ka marre para (cash) nga PNUD do t'i ofroje PNUD-it apo perfaqesuesve te tij akses ne kohe ne:
- Te gjitha dokumentat financiare qe tregojne transaksionet e transfertave te parave (cash) te dhene nga PNUD-i
 - Te gjitha dokumentat dhe personelin perkates qe punon ne strukturat e brendshme te kontrollit te partnerit zbatues ndermjet te cilit ka kaluar transfertat e parave.

9.12 Gjetjet e cdo auditimi do t'i raportohen partnerit zbatues dhe PNUD-i. Me tej, cdo partner zbatues do:

- Te marre dhe te rishikojë raportin e auditimit te leshuar nga auditoret
- T'i ofrojë PNUD-it qe ka ofruar parate nje deklarate ne kohe, ne lidhje me pranimin apo refuzimin e ndonje nga rekomandimeve te auditimit
- Te ndermarre veprime ne kohe per te trajtuar dhe pranuar rekomandimet e auditimit.
- Te raportojë tek agjensite e KB-se cdo tre-mujor mbi veprimet e ndermarra per te zbatuar rekomandimet

PJESA X. DISPOZITA TË TJERA

10.1 Ky PVPSH 2006-2010 zëvendëson cdo Plan Veprimi të Programit për Vendin të mëparshëm të nënshkruar nga Qeveria Shqiptare dhe PNUD-i dhe mund të ndryshohet me miratim e përbashkët të të dy palëve bazuar në rekomandimet e takime për strategjinë e përbashkët.

NË DËSHMI TË SA MËSIPËR, të nënshkruarit, të autorizuar përkatësisht, kanë firmosur këtë Plan Veprimesh të Programit Për Shqipërinë 2006-2010 sot në Tiranë, Shqipëri.

Për Programin e Zhvillimit të Kombeve të Bashkuara

Firma:

Emri: Gilden Turuköz-Cosslett

Për Këshillin e Ministrave të Republikës së Shqipërisë

Firma:

Emri: Ilir Rusmali

Titulli: Përfaqësues i Përhershëm i PNUD në Shqipëri

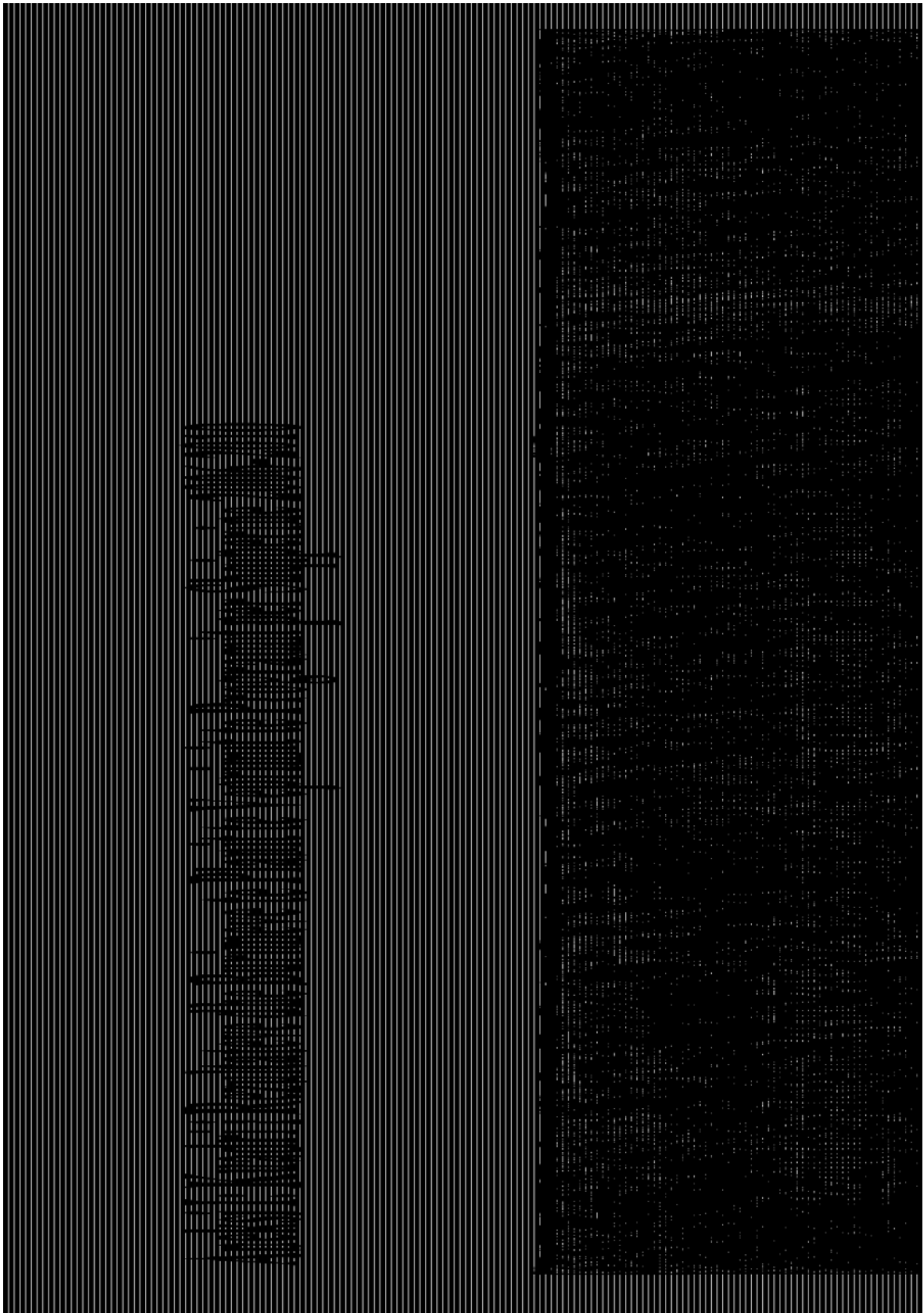
Titulli: Zëvendëskryeministër

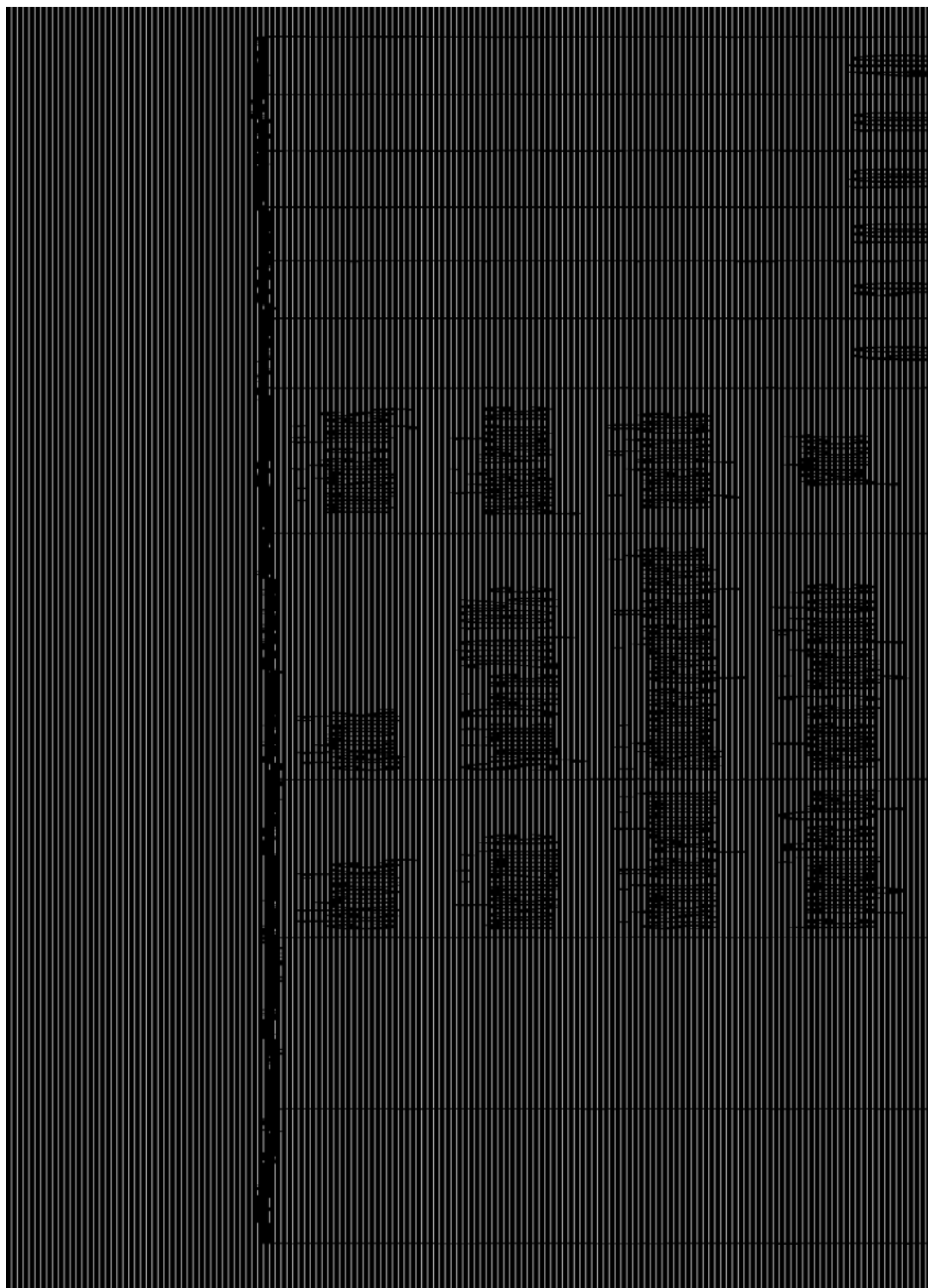
Data: 11.04.2006

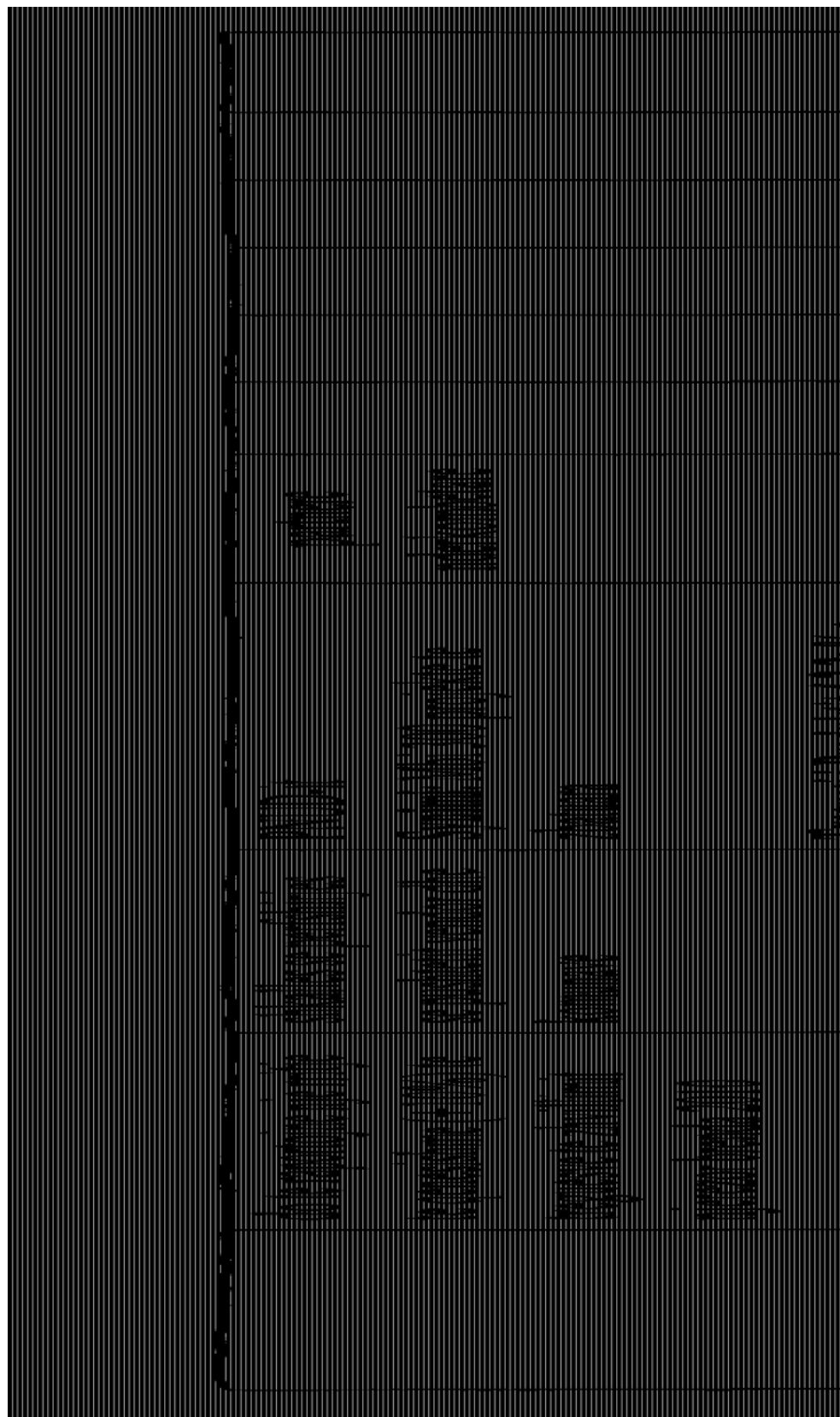
Data: 11.04.2006

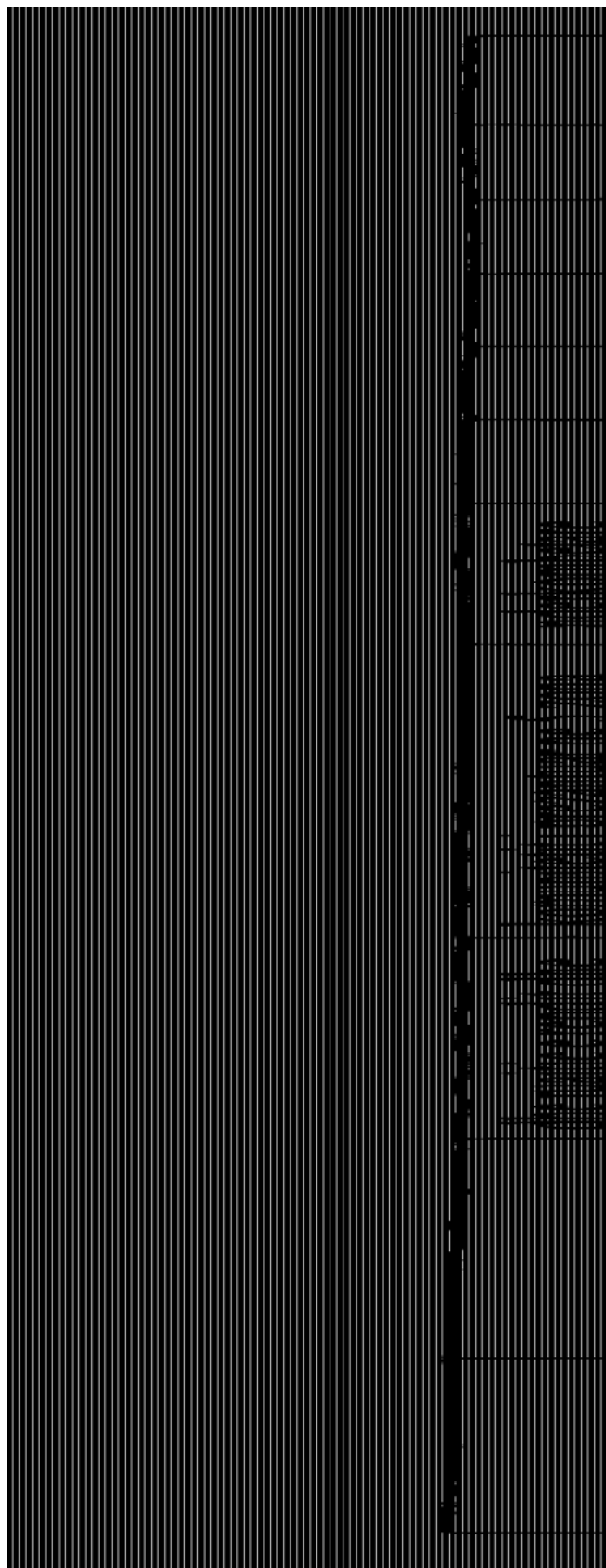
Akronime

ZHBZ	Zhvillimi në Bazë Zonash
PVP	Plani Vjetor i Punës
PVPSH	Plani i Veprimeve të Programit Për Shqipërinë
OBK	Organizatë me Bazë Komuniteti
KDB	Konventa për Diversitetin Biologjik
KM	Këshilli i Ministrave i Republikës së Shqipërisë
KZHDG	Konventa për Zhdukjen e të Gjitha Llojeve të Diskriminimit ndaj Grave
OSHC	Organizate e Shoqërisë Civile
ZD	Zbatim i Drejtpërdrejtë
DKSD	Departamenti i Koordinimit të Strategjive dhe Donatorëve
STD	Sekretariati Teknik i Donatorëve
KE	Komisioni European
BE	Bashkimi European
AFDSH	Autorizimi i Fondeve dhe Dëshmia e Shpenzimeve
QSH	Qeveria Shqiptare
FGM	Fondi Global për Mjedisin
SHMMP	Shërbimet në Mbështetje të Menaxhimit të Përgjithshëm
TIK	Teknologjia e Informimit dhe Komunikimit
TIKZH	Teknologjia e Informimit dhe Komunikimit për Zhvillim
SPI	Sistemi i Planifikimit të Integruar
SHMZ	Shërbimet në Mbështetje të Zbatimit
TSP	Takime Strategjike të Përbashkëta
PQV	Programi për Qeverisjen Për Vendin
OZHM	Objektivat për Zhvillim të Mijëvjeçarit
ROZHM	Raporti mbi Objektivat për Zhvillim të Mijëvjeçarit
PBAM	Programi i Buxhetit Afat-Mesëm
ZSHK	Zbatimi në Shkallë Kombëtare
OJQ	Organizatë Jo-Qeveritare
SKZHES	Strategjia Kombëtare për Zhvillimin Ekonomik dhe Social
SKZHI	Strategjia Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim
QPA	Qendër Publike e Aksesit
NOQ	Ndotës Organik i Qëndrueshëm
MSA	Marrëveshja e Stabilizim-Asociimit
MSNB	Marrëveshja Standarte për Ndihmën Bazë
KKBLKSH	Konventa e Kombeve të Bashkuara për Luftën Kundër Shkretimit
KNZHKB	Kuadri i Ndihmës për Zhvillim i Kombeve të Bashkuara
GZHKB	Grupi i Zhvillimit të Kombeve të Bashkuara
KKKBNK	Konventa Kuadër e Kombeve të Bashkuara për Ndryshimin e Klimës
MP	Municipion i Pashpërthyer
OBT	Organizata Botërore e Tregtisë

LIGJ
Nr.9634, datë 30.10.2006

PËR INSPEKTIMIN E PUNËS DHE INSPEKTORATIN
SHTETËROR TË PUNËS

Në mbështetje të neneve 78 dhe 83 pika 1 të Kushtetutës, me propozimin e Këshillit të Ministrave,

KUVENDI
I REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

VENDOSI:

KREU I
DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Neni 1

Qëllimi

Qëllimi i këtij ligji është të sigurojë, nëpërmjet Inspektoratit Shtetëror të Punës, zbatimin e legjislacionit të punës nga subjektet, mbi të cilat vepron ky ligj, në përputhje me procedurat e kryerjes së inspektimit në punë.

Neni 2

Përkufizime

Në këtë ligj termat e mëposhtëm kanë këto kuptime:

“Inspektorat” janë të gjitha strukturat e Inspektoratit Shtetëror të Punës.

“Inspektim në punë” është procesi i inspektimit dhe veprimtaria e kryer nga Inspektorati.

“Legjislacioni i punës” janë:

a) konventat e ratifikuara nga Kuvendi i Republikës së Shqipërisë;

b) ligji nr.7961, datë 12.7.1995 “Kodi i Punës i Republikës së Shqipërisë”;

c) ligji nr.7995, datë 20.9.1995 “Për nxitjen e punësimit”, i ndryshuar;

ç) ligji nr.9136, datë 11.9.2003 “Për mbledhjen e kontributeve të detyrueshme të sigurimeve shoqërore dhe shëndetësore në Republikën e Shqipërisë”;

d) ligjet që duhet të zbatojë inspektorati;

dh) aktet nënligjore, që dalin në zbatim të shkronjave “b”, “c”, “ç” dhe “d” të pikës 3 të këtij neni.

“Ministër” është ministri, i cili mbulon çështjet që kanë të bëjnë me legjislacionin e punës.

“Person fizik”, “Person juridik” apo “Subjekte” është çdo person fizik apo juridik, sipas përcaktimit të bërë në Kodin Civil.

“Inspektor pune” është çdo person i rekrutuar në shërbimin e inspektimit, që ushtron kompetencat në bazë të këtij ligji, për të siguruar zbatimin e legjislacionit të punës në çdo vend pune të kontrolluar prej tij.

“Kontrollor pune” është çdo person i rekrutuar në shërbimet e inspektimit me të drejtën e ushtrimit të kontrollit në çdo vend pune që lejon ligji dhe me detyrimin për të raportuar tek inspektori i punës.

“Siguria në punë” janë masat kolektive dhe individuale, të marra për të parandaluar apo për të shmangur aksidentet në punë dhe sëmundjet profesionale, nëpërmjet formimit dhe rregulloreve.

“Shëndeti në punë” janë elementet fizike dhe mendore që ndikojnë në shëndet, të cilat kanë të bëjnë drejtpërdrejt me sigurinë dhe higjienën në punë.

“Mirëqenie” janë të gjitha lehtësitë sociale, që duhet t’u krijojë punëdhënësi punëmarrësve si: shërbimi i ushqimit, shërbimi i shëndetit në punë, shërbimi i kohës së lirë, shërbimi i transportit të punëmarrësve, si dhe shërbimi i personelit.

“Kushte pune” janë elementet, që lidhen me mjedisin, në të cilin një punëmarrës ushtron veprimtarinë e vet, si dhe elementet sociale dhe administrative të tilla, si pagat, kohëzgjatja e punës, puna e natës, pushimi javor dhe ai vjetor.

“Aksident në punë” është dëmtimi i menjëhershëm i punëmarrësit gjatë kryerjes së punës, gjatë rrugës për në/nga punë/na, ose gjatë një procesi që ka lidhje me punën, i cili çon në humbjen e përkohshme ose të përhershme të aftësisë për punë ose/dhe vdekje.

“Sëmundje profesionale” është çdo sëmundje e shkaktuar si rezultat i ekspozimit ndaj rreziqeve, që rrjedhin nga veprimtaria e punës.

“Vend pune” janë të gjitha vendet e punës, ku punëmarrësi duhet të jetë ose shkon për qëllime pune dhe që janë nën kontrollin e drejtpërdrejtë ose jo të punëdhënësit.

“Degë e veprimtarisë ekonomike” është çdo degë, ku punësohet punëmarrësi, përfshirë dhe shërbimin publik.

16. “Komision rajonal i apelimit të gjobave” është struktura e ngritur nga Inspektori i Përgjithshëm në drejtorinë rajonale, e cila ka autoritetin e shqyrtimit dhe të vendimmarrjes për ankesat drejtuar kësaj strukture nga subjektet e interesuara për gjobat e vendosura nga inspektorët e punës.

17. “Komision Qendror i Apelimit të Gjobave” është struktura e ngritur nga ministri, e cila ka autoritetin e shqyrtimit dhe të vendimmarrjes për ankesat drejtuar kësaj strukture nga subjektet e interesuara për vendimet e komisionit rajonal të apelimit të gjobave.

18. “Kartë legjitimiteti” është dokumenti identifikues i inspektorit të punës, i lëshuar nga ministri.

“Substanca të rrezikshme” janë substancat që, për vetitë e tyre fizike, kimike apo biologjike, paraqesin rrezik për jetën dhe shëndetin e punëmarrësve. Në substanca të tilla përfshihen lëndët plasëse, radioaktive, djegëse, helmuese, gërryese, infektuese, kancerogjene dhe lëndët dëmtuese, siç përcaktohen nga Këshilli i Ministrave.

“Objekte të rrezikshme” janë ndërtesat, pajisjet dhe makineritë, instalimet apo objekte të tjera, që paraqesin rrezik për jetën dhe shëndetin e punëmarrësve. Në objektet e rrezikshme përfshihen ashensorët, vinçat dhe mjetet e tjera të veçanta të transportit, sipas përcaktimit nga Këshilli i Ministrave.

“Punëmarrës ilegal” është çdo person i punësuar, që kryen një punë me pagesë, të padëkluaruar në organet tatimore sipas legjislacionit në fuqi.

“Këshillim dhe informim” është ofrimi i këshillave dhe i informacioneve punëdhënësve dhe punëmarrësve për mjetet më efikase të njohjes së dispozitave ligjore.

Neni 3

Fusha e zbatimit dhe shtrirja në hapësirë

Ky ligj zbatohet mbi personat fizikë dhe juridikë, vendas ose të huaj, privatë ose publikë, që ushtrojnë veprimtari ekonomike fitimprurëse apo jofitimprurëse në territorin e Republikës së Shqipërisë.

Neni 4

Përjashtimet

1. Përjashtohen nga fusha e zbatimit të këtij ligji:

a) institucionet apo veprimtaritë, ku hyrja e inspektorit të punës vë në rrezik interesin e sigurisë kombëtare;

b) të gjitha vendet e punës, ku inspektimi për marrëdhëniet e punës, sigurinë dhe shëndetin në punë janë të rregulluara me ligje të veçanta.

2. Për rastet e veçanta, me përjashtim të rasteve të parashikuara në shkronjat “a” dhe “b” të pikës 1 të këtij neni, inspektorët e punës duhet të pajisen me autorizim nga institucionet përkatëse.

KREU II

SISTEMI I INSPEKTIMIT TË PUNËS

Neni 5

Politikat shtetërore të inspektimit në punë

1. Shteti përcakton, për të gjitha vendet e punës, një sistem të inspektimit në punë, në bazë të të cilit kërkohet zbatimi i dispozitave të legjislacionit të punës, kontratës kolektive dhe mbrojtjes gjatë procesit të punës të punëmarrësve dhe që sigurohet nga inspektorët dhe kontrollorët e punës.

2. Ministri harton politika dhe merr masa, që synojnë zbatimin e tyre nëpërmjet:

- a) zbatimit të dispozitave të legjislacionit të punës në të gjitha vendet e punës;
- b) nxitjes së masave të sigurimit në vendet e punës, ku përdoren substanca të rrezikshme;
- c) fuqizimit të masave për parandalimin e aksidenteve në punë dhe të sëmundjeve profesionale.

Neni 6

Misioni i Inspektoratit Shtetëror të Punës

1. Misioni i përgjithshëm i Inspektoratit Shtetëror të Punës është kontrolli, konstatimi, këshillimi, njoftimi, formimi, zbutja e konflikteve, parandalimi dhe sanksionimi.

2. Inspektorati Shtetëror i Punës ngarkohet:

a) të sigurojë zbatimin e dispozitave ligjore për kushtet e punës dhe mbrojtjen e punëmarrësve në ushtrimin e profesionit të tyre, për kohëzgjatjen e punës, pagat, sigurimin, higjienën dhe mirëqenien, punësimin e fëmijëve, të të miturve dhe grave, si dhe për çështje të tjera, që lidhen ngushtë me to, në atë masë, që inspektorët e punës ngarkohen të sigurojnë zbatimin e këtyre dispozitave;

b) t'u japë të dhëna dhe këshilla teknike punëdhënësit dhe punëmarrësit për mjetet më efikase të shqyrtimit të dispozitave ligjore;

c) të vërë në dijeni autoritetin përgjegjës për mangësitë dhe abuzimet, që nuk mbulohen në mënyrë të veçantë nga dispozitat ligjore në fuqi, si dhe të propozojë mjetet dhe instrumentet e nevojshme për përmirësimin e gjendjes.

Neni 7

Autoriteti dhe kompetencat e ministrit

1. Ministri është autoriteti përgjegjës për politikat e inspektimit në punë dhe për zbatimin e legjislacionit të punës.

2. Për realizimin e politikave të parashikuara në pikën 1 të këtij neni, ministri:

- a) nxjerr udhëzime, miraton rregullore dhe përcakton procedura për ushtrimin e veprimtarisë së Inspektoratit apo të komisioneve të apelimit të gjobave;
- b) miraton dokumentacionin e inspektimit për inspektorët e punës;
- c) miraton formën dhe përmbajtjen e kartës së legjitimitetit të inspektorit të punës;
- ç) krijon Komisionin Qendror të Apelimit të Gjobave.

Neni 8

Organizimi dhe drejtimi i Inspektoratit Shtetëror të Punës

1. Inspektorati Shtetëror i Punës (ISHP) është institucion publik qendror në varësi të ministrit, i cili përbëhet nga Drejtoria e Përgjithshme, në nivel qendror, drejtoritë rajonale dhe zyrat vendore të inspektimit në punë.

2. Personeli i ISHP-së përbëhet nga nëpunës publikë dhe personeli ndihmës.

3. Për nëpunësit publikë të ISHP-së zbatohen të drejtat, detyrimet dhe procedurat e parashikuara në ligjin nr.8549, datë 11.11.1999 "Statusi i nëpunësit civil".

4. Organizimi dhe funksionimi i Inspektoratit Shtetëror të Punës rregullohen me vendim të Këshillit të Ministrave.

Neni 9

Autoriteti i Inspektorit të Përgjithshëm

1. Inspektorati Shtetëror i Punës drejtohet nga Inspektori i Përgjithshëm, i cili raporton te ministri.
2. Inspektori i Përgjithshëm emërohet, lirohet ose shkarkohet nga Kryeministri, me propozimin e ministrit. Ministri paraqet propozimin për emrin në përfundim të një procedure konkurrimi të hapur, me dokumente.
3. Kandidati për Inspektor i Përgjithshëm duhet të ketë jo më pak se 5 vjet përvojë në punë.

Neni 10

Kompetencat dhe detyrat e Inspektorit të Përgjithshëm

Inspektori i Përgjithshëm ka këto detyra:

1. Drejton veprimtarinë e Inspektoratit Shtetëror të Punës;
2. Përgatit udhëzime dhe metodika për inspektorët dhe kontrollorët e punës, në zbatim të këtij ligji dhe të akteve nënligjore në zbatim të tij;
3. Organizon dhe realizon, nëpërmjet administratës së Drejtorisë së Përgjithshme, kualifikimin dhe trajnimin profesional të inspektorëve dhe të kontrollorëve të punës.
4. Propozon te ministri strukturën organizative të Inspektoratit Shtetëror të Punës.
5. Përcakton kriteret e veçanta për përzgjedhjen e inspektorëve dhe të kontrollorëve të punës, në përputhje me veprimtarinë parësore në zonën që ka në juridiksionin e vet.
6. Harton dhe boton raportin vjetor.
7. Krijon komisionin rajonal të apelimit të gjobave.

Neni 11

Kompetencat dhe detyrat e drejtorit të drejtorisë rajonale

Drejtori i drejtorisë rajonale ka këto detyra:

1. Përfaqëson dhe drejton veprimtarinë e drejtorisë rajonale të inspektimit të punës.
2. Përcakton objektivat e punës, që dalin nga përparësitë e inspektimit.
3. Raporton tek Inspektori i Përgjithshëm sa herë që i kërkohet.
4. Raporton, brenda javës së parë të muajit pasardhës, për të gjithë treguesit e inspektimit të realizuar, sipas programit të miratuar nga Inspektori i Përgjithshëm.
5. Ushtron kontroll për vlerësimin e efektivitetit të punës së inspektorit dhe të kontrollorit të punës.
6. Harton raportin vjetor të veprimtarisë së drejtorisë rajonale, të cilin ia paraqet Inspektorit të Përgjithshëm.
7. I propozon Inspektorit të Përgjithshëm për marrjen e masave disiplinore ndaj inspektorëve dhe kontrollorëve të punës për rastet e shkeljes së etikës në punë.

Neni 12

Bashkëpunimi me institucionet e tjera

1. Gjatë ushtrimit të veprimtarisë, Inspektorati Shtetëror i Punës siguron bashkëpunimin me: ministritë dhe institucionet në varësi të tyre, si dhe me institucione të tjera shtetërore; punëmarrësit dhe me punëdhënësit, si dhe me organizatat e tyre; shërbime private, që kryejnë veprimtari të ngjashme.
2. Bashkëpunimi me subjektet e sipërpërmendura rregullohet me vendim të Këshillit të Ministrave.

KREU III

KOMPETENCAT DHE DETYRAT E INSPEKTORIT DHE TË KONTROLLORIT TË PUNËS

Neni 13

Kompetencat e përgjithshme të inspektorit dhe të kontrollorit të punës

1. Inspektori dhe kontrollori i punës, të pajisur me kartën e legjitimitetit nga ministri, janë të autorizuar të hyjnë në mjediset e punës së çdo subjekti, me përjashtim të mjediseve të banimit, pa bërë njoftim paraprak, në çdo orë të ditës ose të natës, në të gjitha subjektet, filialet, kantieret, që i nënshtrohen inspektimit.

2. Inspektori dhe kontrollori i punës, për të kontrolluar zbatimin e dispozitave të legjislacionit të punës, në mjediset që shërbejnë për banim, autorizohen të hyjnë nëse ka tregues të mjaftueshëm apo motive ligjore, të cilat e prezumojnë këtë.

Për kryerjen e këtij kontrolli, inspektorët dhe kontrollorët e punës detyrohen të njoftojnë Inspektorin e Përgjithshëm për vazhdimin e procedurave të mëtejshme ligjore për inspektim.

3. Me fillimin e ushtrimit të kontrollit, të parashikuar në pikën 1 të këtij neni, inspektorët dhe kontrollorët e punës janë të detyruar të njoftojnë për praninë e tyre punëdhënësin apo përfaqësuesin e tij, si dhe përfaqësuesin e sindikatës, nëse ekziston një e tillë, ose përfaqësuesin e punëmarrësve.

Kur inspektori apo kontrollori gjykon se shoqërimi ose prania e punëdhënësit ose e përfaqësuesit të tij përbën pengesë për kryerjen e detyrës, ai kryen inspektimin pa praninë e tyre.

4. Inspektori dhe kontrollori i punës, gjatë inspektimit, janë të autorizuar:

a) të kërkojnë të dhënat e nevojshme për personat e pranishëm në vendet e punës dhe të provojnë identitetin, duke kërkuar prova identifikimi;

b) të kontrollojnë pagesën e kontributeve të sigurimeve të detyrueshme shoqërore dhe shëndetësore për të gjithë të punësuarit në vendin e punës;

c) të kryejnë inspektimin e vendeve të punës aty herë dhe në atë masë sa është e nevojshme për të siguruar zbatimin efektiv të dispozitave të legjislacionit të punës në fuqi.

5. Inspektori i punës ka për detyrë të njoftojë autoritetin përgjegjës për parregullsitë, që nuk mbulohen në mënyrë të veçantë nga dispozitat e legjislacionit të punës.

6. Kontrollori i punës nuk gëzon autoritetin e vendosjes së gjobës, por raporton tek inspektori i punës për shkeljen e vënë re.

Neni 14

Kompetencat e veçanta të inspektorit dhe të kontrollorit të punës

Për të siguruar zbatimin e dispozitave ligjore, nënligjore dhe administrative, inspektori dhe kontrollori i punës janë të autorizuar:

1. Të kryejnë ekzaminime, kontrole dhe hetime në mjediset e punës.

2. Të intervistojnë punëmarrësit vetëm ose në praninë e punëdhënësit apo të përfaqësuesit të tij për kushtet e punës.

3. Të dokumentojnë të gjitha shkeljet e vëna re gjatë inspektimit nëpërmjet fotografimit, regjistrimeve audio dhe video.

4. Të verifikojnë regjistrat apo dokumentet e tjera dhe të bëjnë kopjet e tyre kur e shohin të arsyeshme. Në rast pamundësie për bërjen e kopjeve në territorin e ndërmarrjes, inspektori i punës mund të kërkojë ta marrë me vete dokumentacionin përkatës. Punëdhënësi ose përfaqësuesi i tij, së bashku me inspektorin e punës hartojnë listën e dokumentacionit që do të kopjohet. Lista hartohet në dy kopje dhe nënshkruhet nga punëdhënësi ose përfaqësuesi i tij dhe inspektori i punës. Në çdo rast, ky dokumentacion duhet të kthehet brenda tre ditëve pune. Gjatë kësaj kohe inspektori i punës duhet të ruajë konfidencialitetin e të dhënave përkatëse. Këto të dhëna duhet të përdoren dhe kanë vlerë vetëm për kohën e inspektimit të subjektit përkatës.

5. Të kërkojnë vendosjen e sinjalistikës së nevojshme sipas proceseve të punës.

6. Të urdhërojnë punëdhënësin të njoftojë punëmarrësit nëpërmjet afishimit dhe/ose nëpërmjet një mjeti tjetër komunikimi të përshtatshëm për:

a) vendimet e marra nga inspektori i punës për ndërmarrjen;

b) udhëzimet apo rregulloret mbi të drejtën e punës, sigurinë dhe shëndetin e punëmarrësve;

c) instruktimin teknik të sigurisë, të shprehur me fjalë apo të shprehur në mënyrë grafike.

7. Të marrin apo të nxjerrin, për qëllime analizash, mostra të lëndëve dhe substancave, që

përdoren gjatë procesit të punës. Në çdo rast duhet që punëdhënësi apo përfaqësuesi i tij të jetë në dijeni për qëllimin e marrjes së tyre.

8. Të kërkojnë nga punëdhënësi kryerjen e matjeve teknike, me qëllim respektimin e standardeve, për sa i përket shëndetit dhe sigurisë së punëmarrësve, në rastet kur një gjë e tillë është e motivuar në mënyrë të ndjeshme.

9. Të kontrollojnë pagesën e kontributeve të sigurimeve të detyrueshme shoqërore dhe shëndetësore për të gjithë të punësuarit, sipas vendeve të punës.

Neni 15

Mjetet e ndërhyrjes në rastin e shkeljeve të legjislacionit të punës

Inspektori dhe kontrollori i punës, me qëllim përmirësimin e gjendjes dhe shmangien e shkeljeve të dispozitave ligjore, të cilat i janë ngarkuar për zbatim Inspektoratit të Punës, janë të autorizuar të urdhërojnë marrjen e masave të menjëhershme për:

1. Respektimin e dispozitave ligjore për kushtet e punës dhe të punësimit për detyrimin e punëdhënësit:

a) për të përfunduar me shkrim kontratën individuale të punës për ata punëmarrës që nuk e kanë një dokument të tillë në çastin e kontrollit dhe kontratën kolektive;

b) për korrigjimin e atyre neneve të kontratës individuale, të cilat parashikojnë kushte më të disfavorshme se ato të parashikuara në legjislacionin dhe kontratën kolektive të punës;

c) për të paraqitur dokumentin e degës përkatëse të tatimeve për deklarimin dhe pagesën e kontributeve për sigurimet e detyrueshme shoqërore dhe shëndetësore për të gjithë punëmarrësit;

ç) për të respektuar punësimin e personave me aftësi të kufizuara;

d) për të respektuar punësimin e të miturve, grave shtatzëna dhe nënave me fëmijë në gji;

dh) për pezullimin e punës në rastet kur nuk zbatohen:

i) detyrimet e parashikuara në ligj për kohëzgjatjen e punës dhe të pushimit;

ii) detyrimet ligjore për punën e natës, si dhe për mbrojtjen e të miturit dhe të gruas shtatzënë në punë;

e) për të respektuar pajisjen me leje pune për punëmarrësit e huaj, në përputhje me ligjin “Për të huajt”;

ë) për të paraqitur vërtetimin e zyrës përkatëse të punësimit për regjistrimin e punëmarrësve pranë kësaj zyre;

f) për respektimin e pagës minimale, të miratuar nga Këshilli i Ministrave;

g) për respektimin e lirive dhe të drejtave sindikale.

2. Respektimin e dispozitave ligjore për sigurinë dhe shëndetin në punë të punëmarrësve për detyrimin e punëdhënësit:

a) për riparimin e defekteve, që vërehen gjatë funksionimit të pajisjeve apo të përdorimit të metodave të punës, për të cilat inspektori vlerëson se ka shkaqe të arsyeshme dhe se ato përbëjnë një kërcënim për shëndetin apo sigurinë e punëmarrësve;

b) për kryerjen e kontrolleve teknike të instalimeve të aparaturave e të makinerive;

c) për modifikimin e instalimeve të nevojshme brenda një afati të caktuar kohor;

ç) për pezullimin e punës, në rast se vazhdimi i saj përbën rrezik për punëmarrësit dhe evakuimin e tyre nga vendi i punës, në rast të paraqitjes së një rreziku të dukshëm, të theksuar dhe të paevitueshëm për sigurinë dhe shëndetin e punëmarrësve.

Neni 16

Pengimi i inspektorit dhe kontrollorit të punës

Në rastet kur inspektori dhe kontrollori i punës pengohen në ushtrimin e detyrës, ata mund të mbështeten nga organet e Policisë së Shtetit, në përputhje me detyrimet që rrjedhin nga ligji “Për Policinë e Shtetit”.

Neni 17

Shmangia e konfliktit të interesave

1. Inspektorët dhe kontrollorët e punës janë të ndaluar të kontrollojnë subjektet, që u përkasin të afërmeve të tyre deri në shkallën e dytë, si dhe nuk mund të përfshihen në këto kontrolle në rastet kur ekziston një marrëdhënie e drejtpërdrejtë apo e tërthortë, konflikt interesi ose mosmarrëveshje vetjake ndërmjet tyre dhe subjektit që do të kontrollohet.

2. Në çdo rast, kur ekziston një marrëdhënie e drejtpërdrejtë apo e tërthortë, konflikt interesi ose mosmarrëveshje vetjake ndërmjet subjektit që do të kontrollohet dhe inspektorit e kontrollorit të punës, këta të fundit bëjnë një deklaratë pranë eprorit direkt.

3. Nëpunësit e nivelit qendror, rajonal dhe vendor, inspektorët dhe kontrollorët e punës nuk lejohen të ushtrojnë veprimtari private, si dhe të jenë të punësuar në sektorin privat.

Neni 18

Moszbatimi i ligjit nga inspektori dhe kontrollori i punës

1. Në rastet kur inspektori dhe kontrollori i punës, gjatë ushtrimit të detyrës, shkelin nenet 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 26, 27, 30, 31, 32, 33, 35 dhe 37 të këtij ligji, zbatohen procedurat dhe masat disiplinore, të parashikuara në ligjin 8549, datë 11.11.1999 “Statusi i nëpunësit civil”.

2. Në rastet kur shkelja përbën vepër penale, zbatohen dispozitat e Kodit Penal.

Neni 19

Rregullat e sjelljes së inspektorit dhe të kontrollorit të punës

Inspektori dhe kontrollori i punës, përveç ligjit nr.9131, datë 8.9.2003 “Për rregullat e etikës në administratën publike”, duhet të respektojë edhe rregullat e veçanta të nxjerra nga ministri.

Neni 20

Ruajtja e konfidencialitetit

Inspektori dhe kontrollori i punës duhet të ruajë konfidencialitetin e të dhënave përkatëse, që ata mund të kenë për subjektet ku kanë ushtruar kontroll për një periudhë trevjeçare pas largimit nga detyra.

KREU IV

TË DREJTAT DHE DETYRIMET E PUNËDHËNËSVE DHE TË PUNËMARRËSVE

Neni 21

Të drejtat e punëdhënësit

Punëdhënësi ka të drejtë:

- a) të marrë nga Inspektorati të gjitha të dhënat e kërkuara në lidhje me legjislacionin e punës;
- b) të kërkojë, me shkrim, mendimin e Inspektoratit për çdo çështje ose problem të veçantë, që lidhet me zbatimin e legjislacionit të punës.

Neni 22

Detyrimet e punëdhënësit

1. Punëdhënësi duhet të njoftojë menjëherë Inspektoratin për të gjitha aksidentet në punë, që shoqërohen me vdekje ose jo, si dhe për sëmundjet profesionale.

2. Punëdhënësi duhet të sigurojë të gjitha të dhënat e nevojshme, që lidhen me zbatimin e legjislacionit të punës, kur e kërkojnë inspektori dhe kontrollori i punës.

3. Punëdhënësi ka për detyrë të raportojë tek inspektori dhe kontrollori i punës për rezultatet e kontrollit teknik që ai kryen në instalimet, aparaturat dhe makineritë që zotëron.

4. Punëdhënësi, që është i regjistruar për t’iu nënshtruar një inspektimi të rregullt, duhet t’i raportojë çdo vit Inspektoratit të Punës për të gjitha vendet e punës që i nënshtronen këtij inspektimi, për numrin e personave të punësuar, si dhe adresën ku ushtron veprimtarinë e vet.

5. Në rastet kur punëdhënësi ndryshon teknologjinë e prodhimit, kushtet e punës, numrin e

punëmarrësve, si dhe adresën ku ushtron veprimtarinë, duhet të njoftojë zyrtarisht Inspektoratin para këtij ndryshimi.

6. Punëdhënësi ose përfaqësuesi i tij është i detyruar të paraqitet në zyrën e inspektorit të punës pas marrjes së njoftimit të bërë nga inspektori i punës në ndërmarrjen e tij.

Neni 23

Bashkëpunimi i punëdhënësit me punëmarrësit

Punëdhënësi duhet të bashkëpunojë me punëmarrësit ose me organizatën sindikale të punëmarrësve, në rastet kur ekziston një e tillë, me qëllim përmirësimin e kushteve që ndikojnë në shëndetin dhe sigurinë në punë.

Neni 24

E drejta e punëmarrësit

Punëmarrësi apo organizata sindikale e punëmarrësve, nëse ka një të tillë, ku ai bën pjesë, ka të drejtë të ankohet, me shkrim apo me gojë, pranë Inspektoratit, nëse punëdhënësi shkel një dispozitë të legjislacionit të punës.

Inspektorati, në rastet e kontrollit në vijim të një ankese, duhet të trajtojë tërësisht konfidencial burimin e çdo ankimi, si në rastet e depozitimit me shkrim pranë Inspektoratit, ashtu dhe në rastet e procedimit gjatë vizitës së inspektimit.

Neni 25

Detyrimet e punëmarrësit

Punëmarrësit duhet të marrin pjesë në procesin e formimit për masat e sigurimit dhe të përdorin të gjitha pajisjet individuale të sigurimit, si dhe të respektojnë të gjitha rregullat e sigurimit në procesin e punës që ata bëjnë.

KREU V

DETYRIMI I INSPEKTORATIT PËR INFORMIM

Neni 26

Informimi

Inspektorati këshillon dhe instrukton punëdhënësit dhe punëmarrësit për legjislacionin e punës dhe për çështjet që lidhen me sigurimin në punë nëpërmjet:

a) leksioneve, bisedave në media, posterave, fletëpalosjeve, filmave, si dhe mjeteve të tjera që shpjegojnë dispozitat e legjislacionit të punës dhe sugjerojnë metodat për zbatimin e tyre dhe masat parandaluese për aksidentet në punë e sëmundjet profesionale;

b) udhëzimeve për shëndetin dhe sigurinë në punë.

Neni 27

Detyrimi i inspektorëve dhe i kontrollorëve të punës për paraqitjen e raporteve periodike

Zyrat vendore dhe drejtoritë rajonale detyrohen t'u paraqesin autoriteteve qendrore të inspektimit të punës raporte periodike për rezultatet e veprimtarisë së tyre.

Këto raporte hartohen sipas mënyrës së parashikuar nga Drejtoria e Përgjithshme e Inspektoratit të Punës dhe në to trajtohen tema që diktohen, kohë pas kohe, nga ky i fundit.

Neni 28

Raporti vjetor

1. Inspektorati Shtetëror i Punës harton dhe boton një raport të përgjithshëm vjetor për punën e

shërbimeve të inspektimit, të vendosura nën kontrollin e tij, të cilin Inspektori i Përgjithshëm, paraprakisht, ia paraqet brenda muajit janar të vitit pasardhës ministrit. Ky i fundit, brenda tremujorit të parë të vitit pasardhës, ia paraqet komisionit përkatës të përhershëm parlamentar të Kuvendit.

2. Raporti i mësipërm duhet t'i dërgohet Drejtorit të Përgjithshëm të Zyrës Ndërkombëtare të Punës brenda tremujorit të parë të vitit pasardhës.

Neni 29

Përmbajtja e raportit

Raporti i përgjithshëm vjetor i Inspektoratit Shtetëror të Punës duhet të përmbajë:

- a) ligjet dhe rregullat, për të cilat nuk është folur në raportet e mëparshme, që kanë të bëjnë me fushën e inspektimit të punës;
- b) personelin e inspektimit të punës;
- c) statistikën e subjekteve, që i nënshtrohen inspektimit të punës dhe numrin e punonjësve të punësuar në këto subjekte;
- ç) statistikën e vizitave të inspektimit;
- d) statistikën e shkeljeve të kryera dhe të sanksioneve të vendosura;
- dh) statistikën e aksidenteve në punë;
- e) statistikën e sëmundjeve profesionale;
- ë) të dhëna të tjera, që lidhen me aspektet e inspektimit në punë, të cilat gjykohen të nevojshme nga ministri dhe Inspektori i Përgjithshëm.

KREU VI

SANKSIONE DHE PROCEDURA

Neni 30

Zbulimi i shkeljeve

1. Inspektori dhe kontrollori i punës, gjatë procesit të inspektimit që kryejnë në subjekt për zbatimin e legjislacionit të punës, hartojnë aktin e inspektimit.

2. Procedura e dorëzimit të aktit të inspektimit dhe elementet e përmbajtjes së tij përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave.

Neni 31

Sanksionet

1. Inspektori i punës, për shkelje të legjislacionit të punës, vendos për njërin nga këto sanksione:

- paralajmërim, sipas nenit 32 pika 1 të këtij ligji;
- gjobë, sipas nenit 32 pika 2 dhe nenit 33 të këtij ligji;
- pezullim të punës.

2. Vendimi për gjobë i inspektorit të punës merr formë të prerë kur:

- a) subjekti ndaj të cilit është marrë vendimi nuk ka ushtruar të drejtën e ankimimit;
- b) subjekti ushtron të drejtën e ankimimit jashtë afateve të përcaktuara në këtë ligj;
- c) subjekti nuk ushtron të drejtën e ankimimit ndaj vendimit të komisionit rajonal të apelit të gjobave dhe vendimit të Komisionit Qendror të Apelit të Gjobave;
- ç) gjoba, në përfundim të procedurave gjyqësore, ka mbetur në fuqi.

Neni 32

Paralajmërimi

1. Në rast se inspektori dhe kontrollori i punës konstatojnë se punëdhënësi nuk ka zbatuar dispozitat ligjore për orët e punës, ditët e pushimit, festat zyrtare, pagesën e kontributeve të sigurimeve të detyrueshme shoqërore dhe shëndetësore për të gjithë punëmarrësit, si dhe për kushtet e sigurisë dhe shëndetit në punë, ai paralajmërohet që të marrë masa për zbatimin në mënyrë të plotë të dispozitave

ligjore brenda afatit të caktuar në aktin e inspektimit.

2. Nëse punëdhënësi nuk ka marrë masat për zbatimin në mënyrë të plotë të dispozitave ligjore, brenda afatit të përcaktuar në aktin e inspektimit të inspektorit të punës, ky i fundit vendos gjobë, sipas rasteve të përcaktuara në nenin 33 të këtij ligji.

Neni 33

Vendosja e gjobës

1. Për rastet e shkeljes së legjislacionit të punës, inspektori i punës vendos gjobë si më poshtë:
 - a) për shkelje të dispozitave të Kodit të Punës të Republikës së Shqipërisë, inspektori i punës vendos gjobë në masën e përcaktuar në pikat 1, 2, 3 e 5 të nenit 202 të Kodit të Punës;
 - b) për shkelje të dispozitave të legjislacionit të punës, përjashtuar ato të parashikuara në shkronjën “a” të pikës 1 të këtij neni, inspektori i punës vendos gjobë nga 30 deri në 50- fishin e pagës minimale;
 - c) në rastet e mosnjoftimit brenda 24 orëve të aksidenteve në punë, me pasojë vdekjen, apo të aksidenteve të rënda, inspektori i punës vendos gjobë në masën 100 000 (njëqind mijë) lekë.
2. Për shkelje të përsëritura nga punëdhënësi, të konstatuara më parë nga inspektori i punës, ky i fundit vendos gjobë sa dyfishi i vlerës maksimale të parashikuar për atë lloj shkeljeje.
3. Kur inspektori i punës kundërshtohet apo pengohet në kryerjen e detyrës, subjekti dënohet me gjobë me vlerë dhjetëfishin e pagës minimale. Rastet e kundërshtimit ose të pengimit, si dhe procedura për evidentimin e tyre përcaktohen me udhëzim të ministrit.
4. Inspektori i punës, në caktimin e masës së gjobës ka parasysh përsëritjen e shkeljes, kohëzgjatjen e saj, shkallën e dëmit dhe numrin e të punësuarve të prekur nga kjo shkelje.

Neni 34

Ankimimi

1. Kundër vendimit të inspektorit të punës për gjobë, subjekti ka të drejtën e ankimimit te komisioni rajonal i apelimit të gjobave brenda 30 ditëve nga data e marrjes së njoftimit. Komisioni rajonal i apelimit të gjobave shprehet me vendim brenda 10 ditëve nga data e regjistrimit të ankimit.
2. Kundër vendimit të komisionit rajonal të apelimit të gjobave, subjekti mund të bëjë ankim pranë Komisionit Qendror të Apelimit të Gjobave brenda 30 ditëve nga data e njoftimit të vendimit të komisionit rajonal. Komisioni Qendror i Apelimit të Gjobave shprehet me vendim brenda 20 ditëve nga data e regjistrimit të ankimit.
3. Kur vendimi i inspektorit të punës për detyrimin e pagesës së gjobës merr formë të prerë, ai është titull ekzekutiv dhe ekzekutohet nga zyra e përmbarimit.

Neni 35

Pezullimi i punimeve

Në rastet e shkeljeve flagrante të pikës 1 shkronja “dh” dhe pikës 2 shkronja “ç” të nenit 15 të këtij ligji, inspektori i punës urdhëron pezullimin e punës dhe raporton tek Inspektori i Përgjithshëm, i cili, brenda 48 orëve nga çasti i marrjes së njoftimit, shprehet për vendimin dhe kohëzgjatjen e pezullimit.

Neni 36

Procedura për ekzekutimin e urdhrit të pezullimit të inspektorit të punës

Për punëdhënësin, i cili vazhdon ushtrimin e veprimtarisë edhe pas urdhrit për pezullimin e punës, inspektori i punës kërkon bashkëpunimin e organeve të Policisë së Rendit për pezullimin e veprimtarisë.

Organet e Policisë së Rendit mbështesin inspektorët e punës, në përputhje me ligjin “Për Policinë e Shtetit”.

Nëse masat e mësipërme nuk mjaftojnë për pezullimin e veprimtarisë, inspektori i punës bën denoncim në organet e prokurorisë, në mbështetje të nenit 289 të Kodit Penal.

Neni 37
Sanksione penale

Për të gjitha shkeljet, që përbëjnë vepra penale, zbatohen dispozitat e parashikuara në Kodin Penal.

KREU VII
FINANCIMI

Neni 38
Financimi

Fondet për funksionimin e Inspektoratit Shtetëror të Punës sigurohen nga Buxheti i Shtetit, nga donacione të ndryshme, si dhe nga të ardhura të tjera të lejuara me ligj.

KREU VIII
DISPOZITA TË FUNDIT

Neni 39

Ligji nr.7986, datë 13.9.1995 “Për Inspektoratin Shtetëror të Punës”, i ndryshuar, shfuqizohet.

Neni 40

Ngarkohet Këshilli i Ministrave të nxjerrë aktet nënligjore për zbatimin e neneve 2 pikat 19 e 20, 8 pika 4, 12 pika 2 dhe 30 pika 2 të këtij ligji.

Neni 41

Ky ligj hyn në fuqi 15 ditë pas botimit në Fletoren Zyrtare.

Shpallur me dekretin nr.5120, datë 20.11.2006 të Presidentit të Republikës së Shqipërisë, Alfred Moisiu

LIGJ
Nr.9635, datë 6.11.2006

**PËR DISA SHTESA DHE NDRYSHIME NË LIGJIN NR.7643, DATË 2.12.1992 “PËR
INSPEKTORATIN SANITAR SHTETËROR”**

Në mbështetje të neneve 78 dhe 83 pika 1 të Kushtetutës, me propozimin e Këshillit të Ministrave,

KUVENDI
I REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

VENDOSI:

Në ligjin nr.7643, datë 2.12.1992 “Për Inspektoratin Sanitar Shtetëror”, bëhen këto shtesa e ndryshime:

Neni 1

Titulli i ligjit ndryshohet si më poshtë:

“Për shëndetin publik dhe Inspektoratin Sanitar Shtetëror”.

Neni 2

Neni 1 ndryshohet si më poshtë:

“Neni 1

Në Ministrinë e Shëndetësisë është organizuar dhe funksionon Inspektorati Sanitar Shtetëror, si organi më i lartë i kontrollit sanitar. Inspektorati përbëhet nga Kryeinspektori Sanitar i Republikës dhe inspektorët.”.

Neni 3

Pas nenit 1 të kreut I shtohet neni 1/1 me këtë përmbajtje:

“Neni 1/1

Në këtë ligj, termat e mëposhtëm kanë këto kuptime:

1. “Shëndeti publik” është shkenca dhe arti i parandalimit të sëmundjes, zgjatjes së jetës, promocionit të shëndetit mendor e fizik dhe efijencës, përmes përpjekjeve të organizuara të shoqërisë.

Shëndeti publik është një koncept shoqëror dhe politik, që synon përmirësimin e shëndetit, zgjatjen e jetës dhe përmirësimin e cilësisë së jetës për të gjithë popullsinë, përmes promocionit, parandalimit të sëmundjeve dhe formave të tjera të ndërhyrjeve shëndetësore.

2. “Shëndeti mjedisor” përmbledh aspektet e shëndetit publik, që paracaktohen nga mjedisi. Ai përfshin efektet e drejtpërdrejta në shëndet nga faktorët mjedisorë, si agjentët fizikë, kimikë dhe biologjikë dhe efektet e tërthorta në shëndet dhe në mirëqenie nga faktorët psikosocialë, ku përfshihen: strehimi, zhvillimi urban, përdorimi i tokës dhe transporti.

3. “Zinxhiri ushqimor” përfshin të gjithë sistemin e prodhimit ushqimor, duke filluar që nga vendi i prodhimit të produktit ushqimor të papërpunuar deri te konsumatori, përfshirë këtu edhe përpunimin e tij, i cili, me fjalë më të përgjithshme, përshkruhet “nga ferma në tryezë”.

4. “Siguria ushqimore” është funksionimi i një sistemi gjithpërfshirës të aktorëve të ndryshëm dhe marrja e masave për realizimin dhe arritjen e qëllimit, për prodhimin dhe tregtimin e një ushqimi, që është i sigurt dhe i përshtatshëm për konsum.

5. “Hazard/dëmtues” janë të gjitha lëndët e rrezikshme, që mund të gjenden ose të shtohen përgjatë zinxhirit ushqimor, qofshin ato me natyrë fizike, kimike apo biologjike.

6. “AZKPK (HACCP)” është sistemi që përfshin analizën e hazardëve/dëmtuesve dhe kontrollin në pikat kritike, i rekomanduar për të mundësuar sigurinë ushqimore. Në të përfshihen parime të përgjithshme për kontrole thelbësore, me qëllim sigurimin e ushqimeve të sigurta për konsum.

7. “Mjekësia e punës” përfshin të gjitha masat komplekse që duhet të promovohen, për të mbajtur në një nivel të lartë mirëqenien fizike, mendore dhe sociale të punëmarrësve në të gjitha veprimtaritë prodhuese.

8. “Treguesit e shëndetit mjedisor” janë mbledhja dhe përpunimi në grup i të dhënave të zakonshme nga sektorë të ndryshëm, në ndihmë të vlerësimit të gjendjes së shëndetit, të ndikuar, në mënyrë të drejtpërdrejtë ose të tërthortë, nga faktorët mjedisorë, fizikë, kimikë, biokimikë, biologjikë e psikosocialë.

9. “Vlerësimi i ndikimit në mjedis dhe shëndet” përmbledh vlerësimin e rrezikut në shëndet nga ekspozimi ndaj ndotësve të ndryshëm dhe përcaktimin e lidhjes që ekziston ndërmjet ekspozimit ndaj agjentit dhe rrezikut që shkakton në shëndet.”.

Neni 4

Në fund të paragrafit të dytë të nenit 4 shtohet një paragraf me këtë përmbajtje:

“Për mbështetjen e veprimtarisë së Inspektoratit Sanitar Shtetëror, në fushën e shëndetit publik, krijohet Komiteti Kombëtar i Shëndetit Publik, si organ këshillimor, në funksion të Ministrit të Shëndetësisë. Në të bëjnë pjesë specialistë me përvojë në fushën e shëndetit publik. Përbërja, kriteret e përzgjedhjes së anëtarëve, kompetencat, detyrat dhe mënyra e funksionimit të tij përcaktohen me rregullore të miratuar nga Ministri i Shëndetësisë. Mënyra dhe masa e shpërblimit të anëtarëve të Komitetit të Shëndetit Publik caktohen me vendim të Këshillit të Ministrave.”.

Neni 5

Neni 5 ndryshohet si më poshtë:

“Neni 5

Drejtoria e Shëndetit Publik në Ministrinë e Shëndetësisë, e mbështetur nga Instituti i Shëndetit Publik, strukturat e shëndetit publik në nivel vendor dhe Inspektorati Sanitar Shtetëror në rrethe e qarqe studion, kontrollon dhe evidenton shkencërisht faktorët e dëmshëm për shëndetin e popullatës në fushat e përcaktuara në nenin 13 të këtij ligji dhe pasojat që rrjedhin prej tyre.”.

Neni 6

Neni 6 ndryshohet si më poshtë:

“Neni 6

Inspektorati Sanitar Shtetëror, për zgjidhjen e problemeve të ndryshme që dalin gjatë veprimtarisë së tij, bashkëpunon, në mënyrë institucionale, me strukturat e Policisë së Shtetit, prokurorinë, inspektoratet e ushqimit, të veterinarisë, mbrojtjes së bimëve, mjedisit, Inspektoratin Shtetëror të Punës dhe atë të mbrojtjes nga rrezatimet jonizuese.”.

Neni 7

Paragrafi i parë i nenit 12 ndryshohet si më poshtë:

“Ndërmarrjet, institucionet shtetërore e private dhe personat e tjerë fizikë e juridikë, vendas ose të huaj, për ndërtimin dhe rikonstruksionin e objekteve të ndryshme duhet të bëjnë vetëdeklarimin për plotësimin e kushteve higjeniko-shëndetësore në Inspektoratin Sanitar Shtetëror.

Inspektorati Sanitar Shtetëror, pasi bën ekspertimin higjeniko-shëndetësor paraprak, jep aktmiratimin.”.

Neni 8

Në nenin 13 bëhen këto ndryshime dhe shtesa:

1. Fjalja e parë ndryshohet si më poshtë:

“Inspektorati Sanitar Shtetëror monitoron dhe kontrollon.”.

2. Në fund të shkronjës “b” shtohen fjalët “edhe treguesit e shëndetit mjedisor, të rekomanduar nga Organizata Botërore e Shëndetësisë”.

3. Në fund të shkronjës “c” shtohen fjalët “si dhe analizën e hazardëve dhe kontrollin në pikat kritike në të gjithë zinxhirin për prodhimin e produkteve ushqimore”.

4. Në fund të shkronjës “ç”, pas fjalës “transportohen” shtohen fjalët “e konsumohen”.

Neni 9

Në fund të pikës 3 të nenit 26 shtohen fjalët “dhe i AZKPK-së (HACCP)”.

Neni 10

Në nenin 27 bëhen këto ndryshime:

Në pikën 4 bëhet ndryshimi si më poshtë:

- “- për shkeljet e parashikuara në pikat 1, 2, 3, 6, 7 dhe 14, masa e gjobës është 500 000 (pesëqind mijë) lekë;
- për shkeljet e parashikuara në pikat 4, 5 e 8, masa e gjobës është 50 000 (pesëdhjetë mijë) lekë;
- për shkeljet e parashikuara në pikat 10, 11, 12, 13 e 15, masa e gjobës është 200 000 (dyqind mijë) lekë;
- për shkeljet e parashikuara në pikat 9, 16 e 17, masa e gjobës është 10 000 (dhjetë mijë) lekë.”.

Neni 11

Në nenin 34 bëhen këto ndryshime dhe shtesa:

1. Në paragrafin e parë hiqet fjala “vullnetarisht”.
2. Në paragrafin e tretë, pas fjalës “financës” shtohen fjalët “njësi e qeverisjes vendore”.
3. Në fund të këtij neni shtohet një paragraf me këtë përmbajtje:
“Shqyrtimi i kundërvajtjes administrative, të parashikuar në dispozitat e mësipërme, bëhet sipas ligjit nr.7679, datë 7.4.1993 “Për kundërvajtjet administrative”, të ndryshuar.”.

Neni 12

Ky ligj hyn në fuqi 15 ditë pas botimit në Fletoren Zyrtare.

Shpallur me dekretin nr.5121, datë 20.11.2006 të Presidentit të Republikës së Shqipërisë, Alfred Moisiu

LIGJ

Nr.9636, datë 6.11.2006

PËR MBROJTJEN E SHËNDETIT NGA PRODUKTET E DUHANIT

Në mbështetje të neneve 78 dhe 83 pika 1 të Kushtetutës, me propozimin e Këshillit të Ministrave,

KUVENDI
I REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

VENDOSI:

KREU I
DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Neni 1

Qëllimi

Qëllimi i këtij ligji është mbrojtja e shëndetit publik nga përdorimi i produkteve të duhanit dhe ekspozimi i pavullnetshëm ndaj tymit të tyre.

Neni 2 Objekti

Objekt i këtij ligji janë:

- a) përcaktimi i masave për kufizimin e përdorimit të produkteve të duhanit dhe mbrojtjen e publikut nga dëmet nga ekspozimi i pavullnetshëm ndaj tymit të tyre;
- b) përcaktimi i masave, që krijojnë premisa për ndërgjegjësimin e publikut për dëmet e duhanit dhe garantimin e një informimi efektiv dhe të vazhdueshëm të përdoruesve të produkteve të duhanit për këto dëme;
- c) përcaktimi i masave për të parandaluar fillimin, për të nxitur dhe mbështetur ndërprerjen e përdorimit dhe për të ulur konsumin e prodhimeve të duhanit.

Neni 3 Përkufizime

Për qëllim të këtij ligji, termat e mëposhtëm kanë këto kuptime:

1. “Produkte duhani” janë produkte të prodhuara, tërësisht apo pjesërisht, nga gjethja e duhanit, si lëndë e parë dhe që përdoren për t’u tymosur, thithur, përtypur ose nuhatur.
2. “Paketë ose pako” është çdo kuti ose qese e mbyllur, që përmban produkte duhani e që shitet me pakicë.
3. “Katran” është kondensimi i thatë e i paholluar, pa nikotinë, i tymit që çlirohet gjatë duhanpirjes.
4. “Nikotinë” janë alkaloidë nikotinique helmuese, që gjenden në tymin e duhanit dhe që veprojnë në sistemin nervor.
5. “Monoksidi i karbonit” është një lëndë kimike, që prodhohet gjatë djegies dhe çlirohet me tymin e duhanit.
6. “Tregtim i produkteve të duhanit” janë importi dhe eksporti i produkteve të duhanit, depozitimi për qëllime shitjeje dhe blerjeje.
7. “Pirje duhani” është ndezja, thithja dhe mbajtja në dorë e ndezur e çdo produkti duhani që digjet.
8. “Reklamë e produkteve të duhanit” është çdo formë komunikimi, rekomandimi ose veprimi tregtar, që ndikon në promovimin e një produkti duhani ose në nxitjen e përdorimit të duhanit, në mënyrë të drejtpërdrejtë ose të tërthortë, përfshirë edhe sponsorizimin ose imazhin e një produkti duhani, duke përmendur emrin apo markën etj.
9. “Markë” është shenja dalluese, që u vihet produkteve të duhanit për të treguar llojin, cilësinë dhe prodhuesin e tyre, ku përfshihen emrat, shkronjat, numrat, shenjat figurative, kombinimet e ngjyrave apo të nuancave të tyre, si dhe ndërthurja e tyre.
10. “Sponsorizim duhani” është çdo formë kontributi për një ngjarje, veprimtari kulturore ose sportive apo për një individ, që çon ose mund të çojë në promovimin apo përdorimin e produkteve të duhanit në mënyrë të drejtpërdrejtë ose jo.
11. “Promovim i duhanit” është çdo lloj veprimtarie, ngjarje apo veprim, që ka për qëllim njohjen e publikut me produkte të reja të duhanit, që janë hedhur apo do të hidhen në treg.
12. “Mjedis publik” është një mjedis i mbyllur, i caktuar për qëndrime kolektive, si dhoma në ndërtesa, ku parashikohet të zhvillohen veprimtari në fushën e shëndetit, mirëqenies shoqërore, edukimit dhe trajnimit, tregtisë, sportit, ushqimit, artit dhe kulturës, si dhe salla pritjeje, dhoma konferencash, holle për mbledhjen e publikut, salla leksionesh, mjete të transportit publik, ashensorë etj.
13. “Mjedis pune” është çdo hapësirë e mbyllur, ku punonjësit ushtrojnë veprimtarinë dhe detyrat, për të cilat janë punësuar, si dhe salla mbledhjesh, korridore, shkallë, ashensorë, dhoma tualeti dhe çdo mjedis tjetër i mbyllur, që frekuentohet gjatë orarit të punës.
14. “Tavllë duhani/taketuke cigaresh” është një enë e vogël, ku shkundet hiri i produktit të duhanit që po digjet dhe ku lihen bishtat e cigareve.
15. “Masat parandaluese të duhanpirjes” janë veprimtaritë sistematike, që synojnë të sigurojnë mbrojtjen e shëndetit të popullsisë, duke zgjatur jetën dhe përmirësuar cilësinë e saj.

16. “KNMSHPD” është Komiteti Ndërsektorial për Mbrojtjen e Shëndetit nga Produktet e Duhanit.

17. “ISO (Organizata Ndërkombëtare e Standardeve)” është një sistem referencash, sipas të cilave vendosen specifikimet dhe kriteret që duhet të zbatohen në mënyrë të vazhdueshme gjatë klasifikimit të materialeve në industri dhe në furnizimin e prodhimeve, testimin dhe analizën, terminologjinë dhe ofrimin e shërbimeve.

KREU II PARALAJMËRIMET E DETYRUARA SHËNDETËSORE NË PRODUKTET E DUHANIT

Neni 4

Në çdo njësi pakete apo paketimi të produkteve të duhanit duhet të figurojnë mesazhe paralajmëruese për dëmet që shkakton në shëndet përdorimi i duhanit. Këto mesazhe duhet të jenë të shkruara në gjuhën shqipe, qartë, dukshëm dhe lexueshëm. Ato duhet të zënë 50 për qind ose më shumë të sipërfaqes së shfaqur, por jo më pak se 30 për qind të faqes kryesore.

Forma dhe teksti i mesazheve përcaktohen nga KNMSHPD-ja dhe riformulohen periodikisht.

Neni 5

1. Në paketat dhe pakot, që përmbajnë produkte duhani, duhet të figurojnë, gjithashtu, të shkruara në gjuhën shqipe:

- a) emri i produktit;
- b) emri, adresa e prodhuesit dhe e mbajtësit të licencës;
- c) numri i pjesëve të produktit të duhanit në pako apo paketë;
- ç) sasia e nikotinës në tym;
- d) sasia e katranit në tym;
- dh) sasia e monoksidit të karbonit në tym.

2. Nëse produkti nuk është paketuar nga prodhuesi i tij, paketa duhet të përmbajë edhe emrin e paketuesit. Të dhënat e përmendura në pikat 1 e 2 të këtij neni duhet të zënë 10 për qind të sipërfaqes së jashtme të paketës dhe vendosen në faqet anësore të saj.

3. Ndalohen prodhimi në vend, importimi dhe tregtimi i produkteve të duhanit, që përmbajnë më shumë se:

- 10 mg katran për cigare;
- 1 mg nikotinë për cigare;
- 10 mg monoksid karboni.

Testet për sasinë e katranit, nikotinës dhe monoksidit të karbonit duhet të kryhen në laboratorë të akredituar nga autoritetet përkatëse, duke u bazuar në standardet ISO.

Neni 6

Ndalohet shënimi mbi paketa ose pakot e produkteve të duhanit i shprehjeve, si: “me përmbajtje të ulët katrani”, “e lehtë”, “ultra e lehtë”, “e butë” apo terma, shenja, foto, vizatime dhe elemente të tjera të ngjashme, që kanë qëllim të krijojnë përshtypje të gabuar se një produkt duhani është më pak i dëmshëm për shëndetin se produktet e tjera.

Neni 7

Ministria e Shëndetësisë ka për detyrë të njoftojë publikun për nivelet e katranit, nikotinës dhe monoksidit të karbonit në prodhimin e produkteve të duhanit, për ndikimin e tyre në shëndet, si dhe për çdo efekt që shkakton ose mendohet se mund të shkaktojë varësi të përdoruesit ndaj produktit të duhanit.

Neni 8

Prodhuesit dhe/ose importuesit e produkteve të duhanit janë të detyruar të paraqesin në Ministrinë e Shëndetësisë, për produktet e duhanit që qarkullojnë në tregun vendas, si dhe për çdo rast kur prej tyre hidhet në treg një produkt i ri i duhanit, një listë të të gjithë përbërësve të përdorur në fabrikimin e produktit të duhanit dhe sasitë e tyre, arsyen apo qëllimin e përdorimit të këtyre përbërësve, si dhe të përcaktojnë funksionimin dhe kategorinë e përbërësve. Kjo listë duhet të shoqërohet me të dhëna toksikologjike, të disponueshme prej fabrikuesit apo importuesit, në lidhje me këta përbërës, në formë të djegur apo të padjegur, duke u shprehur në mënyrë të veçantë për efektet e tyre mbi shëndetin dhe duke vlerësuar çdo efekt që shkakton ose mendohet se mund të shkaktojë varësi të përdoruesit ndaj produktit të duhanit.

KREU III MASAT KUFIZUESE PËR PËRDORIMIN E PRODUKTEVE TË DUHANIT

Neni 9

Ndalohet shitja ose furnizimi, për qëllime tregtimi, i produkteve të duhanit personave nën moshën 18 vjeç.

Të gjitha pikat e shitjes duhet të pajisen me tabelë të dukshme dhe të lexueshme, ku të shkruhet: “Ndalohet shitja e produkteve të duhanit personave nën 18 vjeç”.

Neni 10

Ndalohet shitja e produkteve të duhanit:

- a) në institucionet shëndetësore;
- b) në institucionet arsimore;
- c) në institucionet sportive;
- ç) në makinat shitëse automatike;
- d) me anë të vetëshërbimit;
- dh) në rrugë nga shitësit ambulantë;
- e) nëpërmjet shërbimit postar.

Neni 11

Ndalohet shitja me pakicë e produkteve të duhanit të papaketuara ose me paketim të dëmtuar.

Neni 12

Ndalohet ofrimi falas i produkteve të duhanit nga subjektet që i prodhojnë, i importojnë ose i tregtojnë ato.

KREU IV REKLAMA, PROMOVIMI DHE SPONSORIZIMI

Neni 13

Ndalohen reklama dhe promovimi i produkteve të duhanit nëpërmjet medias së shkruar, transmetimeve televizive e radiofonike dhe shërbimeve të shoqërive të informacionit. Ndalohen reklama dhe promovimi i çdo lloji dhe forme tjetër të produkteve të duhanit.

Ndalohet, për qëllime reklame apo promovimi, botimi i fotografive, vizatimeve etj., në të cilat shfaqen persona që pinë duhan dhe i imazheve që krijojnë përshtypje të gabuar te publiku për karakteristikat e produkteve të duhanit, efektet e përdorimit të tyre në shëndet, rreziqet dhe/ose dëmet.

Nuk përbëjnë reklamë dhe promovim të produkteve të duhanit librat teknikë, revistat dhe botimet e tjera profesionale për duhanin.

Neni 14

Ndalohet sponsorizimi i programeve radiofonike, televizive dhe i çdo veprimtarie tjetër nga shoqëri që kanë për objekt të veprimtarisë të tyre prodhimin, importimin apo tregtimin e produkteve të duhanit dhe kur ky sponsorizim ka për qëllim promovimin apo reklamën e produkteve të duhanit.

KREU V MBROJTJA PREJ EKSPOZIMIT TË PAVULLNETSHËM NDAJ TYMIT TË DUHANIT

Neni 15

Ndalohet pirja e duhanit në:

- a) mjediset e punës;
- b) institucionet shëndetësore, me përjashtim të institucioneve të shëndetit mendor (vetëm për pacientët);
- c) institucionet arsimore;
- ç) mjetet e transportit publik;
- d) mjedise tregtare, bare, restorante, diskoteka dhe klubet e natës;
- dh) mjedise të tjera publike.

Në mjediset/institucionet e mësipërme nxirret një rregullore e brendshme, ku theksohet ndalimi i pirjes së duhanit në këto mjedise dhe përcaktohet qartë personi, i cili do të jetë përgjegjës për rastet e shkeljes së këtij ndalimi nga çdo person.

Neni 16

Pronari ose administratori i mjedisëve të përcaktuara në nenin 15 të këtij ligji apo personi i caktuar prej tyre është përgjegjës për vendosjen e shenjave të dukshme, që tregojnë se pirja e duhanit në këto mjedise është e ndaluar, si dhe të heqë e të mos lejojë vendosjen e tavllave të duhanit në këto mjedise.

KREU VI ORGANIZIMI I STRUKTURAVE TË MBROJTJES SË SHËNDETIT NGA PRODUKTET E DUHANIT

Neni 17

Pranë Ministrisë së Shëndetësisë ngrihet Komiteti Ndërsëktorial për Mbrojtjen e Shëndetit nga Produktet e Duhanit (KNMSHPD). Kryetar i KNMSHPD-së është Ministri i Shëndetësisë.

Mënyra e organizimit, e funksionimit, e përbërjes, si dhe masa e shpërblimit të anëtarëve të Komitetit përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave.

Neni 18

KNMSHPD-ja përgjigjet për:

- a) orientimin e politikave dhe strategjisë për mbrojtjen e shëndetit të publikut nga produktet e duhanit;
- b) rishikimin e akteve në fuqi për mbrojtjen e shëndetit të publikut nga produktet e duhanit dhe propozimin për përmirësimin e ligjit;
- c) propozimin e programeve dhe të projekteve, për të siguruar uljen e përdorimit të produkteve të duhanit dhe mbrojtjen e shëndetit të qytetarëve, monitorimin dhe vlerësimin e këtyre programeve dhe projekteve;
- ç) orientimin e burimeve drejt programeve dhe projekteve, që synojnë uljen e përdorimit të produkteve të duhanit dhe mbrojtjen e shëndetit prej tyre;
- d) sigurimin e bashkëpunimit me institucione qeveritare dhe joqeveritare, brenda dhe jashtë

vendit, për politikat e kontrollit të duhanit;

dh) paraqitjen e raporteve vjetore pranë komisionit parlamentar përkatës.

KREU VII KONTROLLI, MONITORIMI I ZBATIMIT TË LIGJIT DHE KUNDËRVAJTJET ADMINISTRATIVE

Neni 19

Kontrolli për zbatimin:

a) e neneve 4, 5 dhe 6 është përgjegjësi e Inspektoratit Sanitar Shtetëror, administratës doganore dhe Policisë Tatimore. Në rastet kur këto institucione zhvillojnë kontrolle të përbashkëta, ato duhet të bashkërendojnë punën për këtë qëllim;

b) e nenit 9 është përgjegjësi e Policisë Tatimore;

c) e shkronjave “a”, “b” dhe “c” të nenit 10 është përgjegjësi e Inspektoratit Sanitar Shtetëror, ndërsa e shkronjave “ç”, “d” e “dh” të këtij neni është përgjegjësi e Policisë Tatimore;

ç) e neneve 11, 12, 13 dhe 14 është përgjegjësi e Policisë Tatimore;

d) e neneve 15 dhe 16 është përgjegjësi e Inspektoratit Sanitar Shtetëror, policisë bashkiake ose komunare, sipas territorit të juridiksionit të tyre. Në rastet kur zhvillojnë kontrolle të përbashkëta, ato bashkërendojnë punën për këtë qëllim.

Ngarkohet Inspektorati Sanitar Shtetëror, i cili vepron në mbështetje të ligjit nr.7643, datë 2.12.1992 “Për Inspektoratin Sanitar Shtetëror”, të ndryshuar, për monitorimin e zbatimit të këtij ligji.

Neni 20

Shkeljet e dispozitave të këtij ligji, kur nuk përbëjnë vepër penale, përbëjnë kundërvajtje administrative dhe dënohen si më poshtë:

a) shkelja e nenit 4, e nenit 5 pika 1 shkronjat “ç”, “d” e “dh” dhe pika 3, si dhe e nenit 6 dënohet me konfiskim, asgjësim të mallit dhe 5 000 000 (pesë milionë) lekë gjobë, sipas rastit, për importuesin e produktit apo prodhuesin vendas;

b) shkelja e nenit 9 dënohet me konfiskim të produkteve të duhanit dhe 100 000 (njëqind mijë) lekë gjobë për subjektin shitës me shumicë apo pakicë të produkteve të duhanit;

c) shkelja e nenit 10 dënohet me konfiskim të produkteve të duhanit dhe 100 000 (njëqind mijë) lekë gjobë, sipas rastit, subjektit shitës me pakicë ose pronar i veprimtarisë së parashikuar në shkronjat “ç”, “d” dhe “e” të nenit 10;

ç) shkelja e nenit 11 dënohet me konfiskim të produkteve të duhanit dhe 20 000 (njëzet mijë) lekë gjobë për shitësin me pakicë;

d) shkelja e nenit 12 dënohet me konfiskim të produkteve të duhanit dhe 100 000 (njëqind mijë) lekë gjobë, sipas rastit, subjektit prodhues, importues apo tregtues, që ka kryer shkeljen;

dh) shkelja e nenit 13, paragrafi i parë dhe i dytë, dënohet me 3 000 000 (tre milionë) lekë gjobë për pronarin e veprimtarisë së reklamës, medias së shkruar, transmetimit televiziv, radiofonik apo të shërbimit të shoqërisë së informacionit;

e) shkelja e nenit 14 dënohet me 3 000 000 (tre milionë) lekë gjobë për subjektin prodhues, importues apo tregtues të produkteve të duhanit, që ka kryer shkeljen;

ë) mospërmblidhja e detyrimeve të parashikuara në paragrafin e parë të nenit 16 nga pronari/administratori apo personi i caktuar përgjegjës prej tyre dënohet me 50 000 (pesëdhjetë mijë) lekë gjobë për pronarin/administratorin e mjediseve apo personin e caktuar prej tyre.

Sanksionet për kundërvajtjet administrative, të parashikuara më sipër, ekzekutohen menjëherë. Ankimi për to bëhet në përputhje me ligjin nr.7697, datë 7.4.1993 “Për kundërvajtjet administrative”, të ndryshuar.

Neni 21

Paragrafi i tretë i nenit 19/a dhe paragrafi i tretë i nenit 19/b të ligjit nr.8691, datë 16.11.2000 “Për prodhimin dhe tregtimin e duhanit dhe të cigareve”, të ndryshuar, shfuqizohen.

Neni 22

Ngarkohet Këshilli i Ministrave që, në zbatim të neneve 17 e 19, të nxjerrë akte nënligjore në zbatim të këtij ligji.

Neni 23

Ky ligj hyn në fuqi 6 muaj pas botimit në Fletoren Zyrtare, ndërsa zbatimi i nenit 6 të këtij ligji i shtrin efektet nga data 1 janar 2009.

Shpallur me dekretin nr.5122, datë 20.11.2006 të Presidentit të Republikës së Shqipërisë, Alfred Moisiu

LIGJ
Nr.9637, datë 6.11.2006

**PËR DISA NDRYSHIME DHE SHTESA NË LIGJIN NR.8618, DATË 14.6.2000 “PËR
TELEKOMUNIKACIONET NË REPUBLIKËN E SHQIPËRISË”**

Në mbështetje të neneve 78 dhe 83 pika 1 të Kushtetutës, me propozimin e Këshillit të Ministrave,

KUVENDI
I REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

VENDOSI:

Në ligjin nr.8618, datë 14.6.2000 “Për telekomunikacionet në Republikën e Shqipërisë”, bëhen këto ndryshime dhe shtesa:

Neni 1

Në nenin 2 “Përkufizime” bëhen ndryshimet dhe shtesa si më poshtë:

1. Në pikën 9 hiqet fjala “ose”.

2. Pas pikës 9 shtohet pika 9/1 me këtë përmbajtje:

“9/1. Ofrues i shërbimit të telekomunikacioneve është subjekti, të cilit i është dhënë licencë për të ofruar shërbime publike telekomunikacionesh, duke siguruar akses në një operator publik telekomunikacioni.”.

3. Pika 28 ndryshohet si më poshtë:

“28. Shërbimi publik telefonik është një shërbim i vlefshëm për publikun për origjinimin dhe marrjen e thirrjeve kombëtare e ndërkombëtare dhe vijimin e thirrjeve drejt shërbimeve të emergjencës nga një numër ose numrat e një plani kombëtar ose ndërkombëtar numeracioni.”.

Neni 2

Në nenin 48 bëhen këto shtesa:

1. Në klasën II, rreshti i parë, pas fjalës “rurale” shtohen fjalët “urbane dhe ndërrurbane”.

2. Në rreshtin e tretë të paragrafit të parafundit, pas fjalës “të parapaguar” shtohen fjalët “ofruesit e shërbimit të telekomunikacioneve”.

Neni 3

Ky ligj hyn në fuqi 15 ditë pas botimit në Fletoren Zyrtare.

Shpallur me dekretin nr.5123, datë 20.11.2006 të Presidentit të Republikës së Shqipërisë, Alfred Moisiu

Abonimet vjetore mund të bëhen pranë Postës Shqiptare ose pranë Qendrës së Publikimeve Zyrtare, në adresën: Bulevardi "Zhan d'Ark", prapa ish-ekspozitës "Shqipëria Sot", nr.tel: 04 267 468
Çmimi i abonimit për Fletoret Zyrtare 2006 është 18 000 lekë.

BOTIMET E QENDRËS SË PUBLIKIMEVE ZYRTARE

1. KUSHTETUTA E SHQIPËRISË
2. KODET E LEGJISLACIONIT SHQIPTAR
3. REGJISTRAT E NOTERISË
4. PËRMBLEDHJE LEGJISLACIONI:

1. PËR PROKURIMIN PUBLIK (2006).....	1500
2. PËR NËPUNËSIN CIVIL (2005)	600
3. PËR SISTEMIN E DREJTËSISË (Vëllim I-rë dhe vëllimi i II-të-2006).....	1300
4. PËRMBLEDHËSE LEGJISLACIONI NË FUSHËN E ARSIMIT.....	500

Botime të reja

1 TREGUESI KRONOLOGJIK I LEGJISLACIONIT-2004 (Vëllimi I).....	1000
2 TREGUESI KRONOLOGJIK I LEGJISLACIONIT-2006 (Vëllimi II).....	500
3 TREGUESI TEMATIK I LEGJISLACIONIT-2004 (Vëllimi I).....	1000
4 TREGUESI TEMATIK I LEGJISLACIONIT-2006 (Vëllimi II).....	500
5 PËRMBLEDHJE MARRËVESHJESH NDERKOMBËTARE NË FUSHËN E DREJTËSISË.....	1000
6 PËRMBLEDHJE LEGJISLACIONI PËR PUSHTETIN VENDOR.....	800
7 PËRMBLEDHJE LEGJISLACIONI PËR NDËRTIMET.....	500
8 PËRMBLEDHJE VENDIMESH UNIFIKUESE TË GJYKATËS SË LARTË (2000-2006).....	1000
9 PËRMBLEDHJE LEGJISLACIONI PËR SHOQERITË TREGTARE.....	500

Hyri në shtyp më 24.11.2006
Doli nga shtypi më 27.11.2006

Tirazhi: 4000 copë	Formati: 60x88/8
--------------------	------------------

Shtypshkronja "Ilar"
Tiranë, 2006

Çmimi 200 lekë